

Problematyka szczepień w polskim systemie prawnym – analiza orzecznictwa sądów administracyjnych

Julia Jaskot

Literatura

Boratyńska M., *Szczepienia ochronne małoletnich a wykonywanie władzy rodzicielskiej. Uwagi na tle wyroku NSA*, „Prawo i Medycyna” 2013, nr 3–4.

Daniel P., *Egzekucja obowiązku poddania małoletniego dziecka szczepieniu ochronnemu w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2014, nr 4.

Glejt-Uziębło P., *Wybrane zagadnienia dotyczące obowiązku poddania małoletniego szczepieniu ochronnemu jako przykład obowiązku niepieniężnego podlegającego egzekucji administracyjnej*, w: *Aktualne problemy prawa Polski i Ukrainy*, red. A. Szmyt, J. Boszycki, J. Stelina, W. Mikołajowicz Iwanow, Gdańsk 2018.

Jaworska I., *Odmowa zaszczepienia dziecka i jej konsekwencje prawne*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2017, nr 3.

Kledyńska A., *Odpowiedzialność rodziców za zaniechanie poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym w Polsce*, w: *Przeciwdziałanie patologiom na rynku medycznym i farmaceutycznym*, red. A. Dobies, W. Pływaczewski, Warszawa 2019.

Kosonoga-Zygmunt J., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2016 r., V KK 306/151*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 11.

Piwoński K., *Poddanie się obowiązkowym szczepieniom ochronnym jako kryterium rekrutacji do publicznego przedszkola*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020, nr 9.

Szczęch N., *Problematyka przymusowych szczepień ochronnych u dzieci na tle orzecznictwa sądów administracyjnych*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2016, nr XIV(1).

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).

Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm.).

Ustawa z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2023 r. poz. 1545 ze zm.).

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.).

Ustawa z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. poz. 2077).

Orzecznictwo

Wyrok SN z 8 stycznia 2016 r., V KK 306/15, LEX nr 1963649.

Wyrok NSA z 6 kwietnia 2011 r., II OSK 32/11, LEX nr 852219.

Wyrok NSA z 1 sierpnia 2013 r., II OSK 745/12, LEX nr 1360426.

Wyrok NSA z 17 lipca 2014 r., II OSK 338/13, LEX nr 1519377.

Wyrok NSA z 12 czerwca 2014 r., II OSK 97/13, LEX nr 1519440.

Wyrok NSA z 12 lipca 2017 r., II GSK 3542/15, LEX nr 2356399.

Wyrok NSA z 6 czerwca 2017 r., II GSK 2399/15, LEX nr 2341038.

Wyrok NSA z 6 czerwca 2017 r., II GSK 2398/15, LEX nr 2347675.

Wyrok NSA z 12 stycznia 2018 r., II OSK 798/16, LEX nr 2743906.

Wyrok NSA z 25 kwietnia 2018 r., II OSK 2434/17, LEX nr 2493680.

Wyrok NSA z 17 października 2018 r., II OSK 2523/16, LEX nr 2574178.

Wyrok NSA z 26 czerwca 2019 r., II OSK 2129/17, LEX nr 2697815.

Wyrok NSA z 15 października 2019 r., II OSK 2925/17, LEX nr 2737258.

Wyrok NSA z 21 kwietnia 2020 r., II OSK 936/19, LEX nr 3038280.

Wyrok WSA w Białymstoku z 16 kwietnia 2013 r., II SA/Bk 18/13, LEX nr 1310128.

Wyrok WSA w Białymstoku z 16 kwietnia 2013 r., II SA/Bk 89/13, LEX nr 1310133.

Wyrok WSA w Białymstoku z 6 czerwca 2013 r., II SA/Bk 277/13, LEX nr 1328889.

Wyrok WSA w Białymstoku z 21 stycznia 2014 r., II SA/Bk 700/13, LEX nr 1496186.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z 22 września 2010 r., II SA/Bd 373/10, LEX nr 752045.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z 25 listopada 2015 r., II SA/Bd 628/15, LEX nr 1965350.

Wyrok WSA w Gliwicach z 26 października 2015 r., IV SA/Gl 748/15, LEX nr 1816386.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 14 grudnia 2011 r., II SA/Go 773/11, LEX nr 1152630.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 29 sierpnia 2019 r., II SA/Go 406/19, LEX nr 2719246.

Wyrok WSA w Krakowie z 22 sierpnia 2012 r., III SA/Kr 1099/11, LEX nr 1225780.

Wyrok WSA w Krakowie z 16 kwietnia 2013 r., III SA/Kr 1104/12, LEX nr 1326297.

Wyrok WSA w Krakowie z 25 czerwca 2020 r., III SA/Kr 244/20, LEX nr 3040577.

Wyrok WSA w Olsztynie z 23 września 2019 r., II SA/OI 493/19, LEX nr 2727170.

Wyrok WSA w Poznaniu z 11 września 2013 r., II SA/Po 711/13, LEX nr 1370929.

Wyrok WSA w Poznaniu z 19 września 2013 r., IV SA/Po 167/13, LEX nr 1371819.

Wyrok WSA w Poznaniu z 21 czerwca 2017 r., IV SA/Po 414/17, LEX nr 2311975.

Wyrok WSA w Szczecinie z 14 stycznia 2016 r., II SA/Sz 1104/15, LEX nr 1996662.

Wyrok WSA w Warszawie z 19 października 2016 r., VII SA/Wa 2539/15, LEX nr 2159949.

Wyrok WSA w Warszawie z 20 września 2017 r., VII SA/Wa 2535/16, LEX nr 2437981.

Wyrok WSA w Warszawie z 13 lutego 2018 r., VII SA/Wa 1956/17, LEX nr 2457408.

Wyrok WSA w Warszawie z 16 lutego 2018 r., VII SA/Wa 1916/17, LEX nr 2546797.

Wyrok WSA w Warszawie z 6 marca 2018 r., VII SA/Wa 1988/17, LEX nr 2470936.

Wyrok WSA w Warszawie z 26 kwietnia 2018 r., VII SA/Wa 2184/17, LEX nr 2500633.

Wyrok WSA w Warszawie z 28 września 2018 r., VII SA/Wa 2983/17, LEX nr 2584268.

Wyrok WSA w Warszawie z 26 kwietnia 2019 r., VII SA/Wa 2240/18, LEX nr 2687020.

Wyrok WSA w Warszawie z 30 kwietnia 2019 r., VII SA/Wa 2698/18, LEX nr 2699994.

Wyrok WSA w Warszawie z 8 maja 2019 r., VII SA/Wa 2444/18, LEX nr 2693374.

Wyrok WSA w Warszawie z 31 maja 2019 r., VII SA/Wa 2815/18, LEX nr 2686869.

Wyrok WSA w Warszawie z 5 czerwca 2019 r., VII SA/Wa 3100/18, LEX nr 2690434.

Wyrok WSA w Warszawie z 25 lipca 2019 r., VII SA/Wa 3101/18, LEX nr 2724083.

Wyrok WSA w Warszawie z 21 sierpnia 2019 r., VII SA/Wa 3108/18, LEX nr 2740532.

Wyrok WSA w Warszawie z 29 października 2019 r., VII SA/Wa 1507/19, LEX nr 2744705.

Sankcje wobec jednostki za naruszenie obowiązku kwarantanny z powodu COVID-19 Justyna Kanas

Literatura

Adamiak B., *Pojęcie i skutki prawne administracyjnej kary pieniężnej*, w: B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Legalis 2019.

Bosek L., Szydło M., w: *Konstytucja RP*, t. I, *Komentarz. Art. 1–86*, red. L. Bosek, M. Safjan, Legalis 2016.

Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2019.

Głowacka M.D., Zdanowska J., *Zdrowie publiczne*, Warszawa 2013.

Inny słownik języka polskiego, t. 1, red. M. Bańko, Warszawa 2014.

Iwański M., *Niepoddanie się szczepieniu lub badaniu*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Legalis 2019.

Iwański M., *Nieprzestrzeganie zarządzeń leczniczych*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Legalis 2019.

Kowalski J., w: J. Kowalski, W. Lamentowicz, P. Winczorek, *Teoria państwa i prawa*, Warszawa 1983.

Morawski L., *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2015.

Piątek W., Skoczyła A., *Stosowanie kar*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, A. Skoczyła, Legalis 2019.

Piecha J., w: *Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Komentarz*, red. L. Bosek, Legalis 2021.

Sawczyn W., w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 9, *Prawo procesowe administracyjne*, Warszawa 2020.

Szumiło-Kulczycka D., Czarnecki P., Balcer P., Leszczyńska A., *Analiza obrazu normatywnego deliktów administracyjnych*, Kraków 2016.

Akty prawne

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167).

Protokół nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzony dnia 22 listopada 1984 r. w Strasburgu (Dz.U. z 2003 r. Nr 42, poz. 364).

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 391).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.).

Ustawa z 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124 ze zm.).

Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1634 ze zm.).

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.).

Ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 sierpnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 1356 ze zm., uchylone).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2022 r. poz. 340, uchylone).

Orzecznictwo

Wyrok ETPC z 8 czerwca 1976 r. w sprawie Engel i inni v. Niderlandy, skargi nr 5100/71,

5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, seria A 22, HUDOC.

Orzeczenie TK z 26 kwietnia 1995 r., K 11/94, LEX nr 25538.

Wyrok TK z 3 listopada 2004 r., K 18/03, LEX nr 133746

Wyrok TK z 1 grudnia 2016 r., K 45/14, LEX nr 2172427.

Wyrok TK z 20 czerwca 2017 r., P 124/15, LEX nr 2306392.

Wyrok NSA z 12 kwietnia 2007 r., FSK 379/06, LEX nr 351007.

Dokumenty

Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 29 kwietnia 2020 r., www.rpo.gov.pl/pl/content/koronawirus-zasady-karania-obywatelbudza-watpliwosci-rpo (dostęp: 5.05.2020 r.).

WHO, *Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it*, 2020, [www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](http://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it) (dostęp: 4.09.2020 r.).

Zalecenia dla pacjenta z dodatnim wynikiem badania w kierunku koronawirusa ze wskazaniem do izolacji w warunkach domowych, Serwis RP, 2020, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/zalecenia-dla-pacjenta-z-dodatnim-wynikiem-badania-w-kierunku-koronawirusaze-wskazaniem-do-izolacji-w-warunkach-domowych> (dostęp: 26.03.2020 r.).

Obowiązek szczepień ochronnych z perspektywy orzecznictwa sądów administracyjnych

Wioletta Talarek

Literatura

Augustynowicz A., Czerw A., Stosowanie środków przymusu bezpośredniego przez personel medyczny w procesie diagnostyczno-terapeutycznym w podmiotach leczniczych innych niż szpitale psychiatryczne - zagadnienia wybrane, "Prawo i Medycyna" 2013, nr 1-2.

<https://doi.org/10.1016/j.pepo.2013.01.009>

Cłapińska K., Wyrok Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 kwietnia 2021 r. w sprawie Vavříčka przeciwko Czechom, skarga nr 47621/13, "Przegląd Konstytucyjny" 2022, nr 1.

<https://doi.org/10.4467/25442031PKO.22.009.15735>

Drewniowska K., Gebuza A., Glosa aprobująca do wyroku Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie Vavříčka i inni p. Republice Czech, Uniwersytet Wrocławski, "Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Studia Erasmiana Wratislaviensia" 2021, z. 15, <https://repozytorium.uni.wroc.pl/> (dostęp: 30.12.2023 r.).

Grabowska S., Urbaniak M., Prawne podstawy realizacji prawa do ochrony zdrowia w Polsce, "Przegląd Prawa Konstytucyjnego" 2014, nr 5(21). <https://doi.org/10.15804/ppk.2014.05.05>

Horosz P., Zdrowie obywateli jako dobro publiczne, w: Administracja dóbr i usług publicznych, red. M. Woźniak, Warszawa 2013.

Jaworska I., Stosowanie przymusu bezpośredniego w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, "Studia Prawno-Ekonomiczne" 2017, nr 104. <https://doi.org/10.26485/SPE/2017/104/3>

Korporowicz V., Zdrowie jako kategoria społeczno-ekonomiczna, "Gospodarka Narodowa" 2011, nr 7-8.

Paszowska M., Przymus medyczny stosowany w zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych, "Przegląd Prawa Publicznego" 2009, nr 7-8.

Piątek W., Skoczylas A., w: Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, red. R. Hauser, A. Skoczylas, Legalis 2018.

Plebanek E., Kilka uwag o obowiązku szczepień ochronnych i penalizacji naruszeń zasad sanitarno-epidemiologicznych, "Palestra" 2022, nr 9.

Raduła M., Prywatyzacja podmiotów leczniczych a prawo do ochrony zdrowia, Wrocław 2021, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/132931/PDF/Prywatyzacja_podmiotow_leczniczych_a_prawo_do_ochrony_zdrowia.pdf (dostęp: 29.10.2023 r.).

Snażyk Z., Opinia prawna uzupełniająca w sprawie dopuszczalności powierzenia przez wojewodów wojewódzkim inspektorom sanitarnym prowadzenia w ich imieniu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, dotyczących szczepień ochronnych, "Zeszyty Prawnicze" 2015, nr 4(48).

Snażyk Z., Opinia prawna w sprawie dopuszczalności powierzenia przez wojewodów wojewódzkim inspektorom sanitarnym prowadzenia w ich imieniu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, dotyczących szczepień ochronnych, BAS Kancelarii Sejmu, BAS-WAL-1686/15, 17.08.2015 r., https://pisma.szczepienia.org.pl/dokumenty/opinia_prawna.pdf (dostęp: 19.08.2020 r.).

Wdowiak L., Kapka L., Szymańska J., Zdrowie publiczne a samoleczenie, "Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu" 2009, vol. 15(1).

Zbyt częsta odra za Odrą. Jak Niemcy walczą z uchylaniem się od szczepień, Instytut Spraw Publicznych, 21.02.2019 r., <https://www.isp.org.pl/pl/aktualnosci/zbyt-czesta-odra-zaodra-jak-niemcy-walczą-z-uchylaniem-sie-od-szczepien> (dostęp: 16.03.2020 r.).

Akty prawne

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.).

Ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2023 r. poz. 1545 ze zm.).

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.).

Ustawa z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. poz. 2172), uchylone.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 27 września 2023 r. sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. poz. 2077).

Porozumienie z 12 lutego 2015 r. w sprawie powierzenia prowadzenia spraw z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym zawarte pomiędzy Wojewodą Łódzkim [...] a Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Łodzi [...] (Dz.Urz. Woj. Łódzkiego, poz. 676).

Orzecznictwo

Wyrok ETPC z 8 kwietnia 2021 r., Vavříčka v. Czechy, skarga nr 47621/13, HUDOC.

Wyrok TK z 7 stycznia 2004 r., K 14/03, LEX nr 82910.

Wyrok TK z 24 lutego 2004 r., K 54/02, LEX nr 83984.

Wyrok TK z 9 maja 2023 r., SK 81/19, LEX nr 3549402.

Wyrok SN z 8 stycznia 2016 r., V KK 306/15, LEX nr 1963649.

Wyrok NSA z 5 grudnia 1995 r., SA/Rz 1109/95, LEX nr 24712.

Wyrok NSA z 6 kwietnia 2011 r., II OSK 32/11, LEX nr 852219.

Wyrok NSA z 1 sierpnia 2013 r., II OSK 745/12, LEX nr 1360426.

Wyrok NSA z 12 czerwca 2014 r., II OSK 1312/13, LEX nr 1519262.

Wyrok NSA z 12 czerwca 2014 r., II OSK 97/13, LEX nr 1519440.

Wyrok NSA z 17 lipca 2014 r., II OSK 338/13, LEX nr 1519377.

Wyrok NSA z 4 lutego 2015 r., II OSK 1509/13, CBOSA.

Wyrok NSA z 22 listopada 2017 r., II OSK 799/16, LEX nr 2422874.

Wyrok NSA z 12 stycznia 2018 r., II OSK 798/16, LEX nr 2743906.

Wyrok NSA z 21 lutego 2018 r., II OSK 1089/16, LEX nr 2491549.

Wyrok NSA z 25 kwietnia 2018 r., II OSK 2434/17, LEX nr 2493680.

Wyrok NSA z 17 października 2018 r., II OSK 2523/16, LEX nr 2574178.

Wyrok NSA z 15 stycznia 2019 r., II OSK 367/17, LEX nr 2613234.

Wyrok NSA z 15 stycznia 2019 r., II OSK 369/17, LEX nr 2613249.

Wyrok NSA z 5 czerwca 2019 r., VII SA/Wa 3100/18, LEX nr 2690434.

Wyrok NSA z 26 czerwca 2019 r., II OSK 2129/17, LEX nr 2697815.

Wyrok NSA z 15 października 2019 r., II OSK 2925/17, LEX nr 2737258.

Wyrok NSA z 21 listopada 2019 r., II OSK 3323/17, LEX nr 2774709.

Wyrok NSA z 15 czerwca 2021 r., III OSK 3521/21, LEX nr 3187958.

Wyrok NSA z 8 lutego 2023 r., II OSK 1755/20, LEX nr 3505134.

Wyrok WSA w Białymstoku z 6 czerwca 2013 r., II SA/Bk 277/13, LEX nr 1328889.

Wyrok WSA w Gliwicach z 6 sierpnia 2019 r., III SA/GI 489/19, LEX nr 2714792.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 29 sierpnia 2019 r., II SA/Go 406/19, LEX nr 2719246.

Wyrok WSA w Krakowie z 25 października 2011 r., III SA/Kr 1533/11, LEX nr 1235561.

Wyrok WSA w Krakowie z 16 kwietnia 2013 r., III SA/ Kr 1104/12, LEX nr 1326297.

Wyrok WSA w Olsztynie z 23 września 2019 r., II SA/OI 493/19, LEX nr 2727170.

Wyrok WSA w Poznaniu z 21 marca 2013 r., II SA/Po 96/13, LEX nr 1301191.

Wyrok WSA w Poznaniu z 23 maja 2013 r., II SA/Po 483/13, LEX nr 1323736.

Wyrok WSA w Poznaniu z 12 lutego 2020 r., IV SA/Po 907/19, LEX nr 2787862.

Wyrok WSA w Warszawie z 10 lutego 2017 r., VII SA/Wa 819/16, LEX nr 2252052.

Wyrok WSA w Warszawie z 18 kwietnia 2018 r., VII SA/Wa 1941/17, LEX nr 2500691.

Wyrok WSA w Warszawie z 26 kwietnia 2019 r., VII SA/Wa 2239/18, LEX nr 2687244.

Wyrok WSA w Warszawie z 5 czerwca 2019 r., VII SA/Wa 3100/18, LEX nr 2690434.

Wyrok WSA w Warszawie z 6 czerwca 2019 r., VII SA/Wa 3097/18, LEX nr 2691898.

Wyrok WSA w Warszawie z 2 października 2019 r., VII SA/Wa 1018/19, LEX nr 2742388.

Wyrok WSA w Warszawie z 29 października 2019 r., VII SA/Wa 1507/19, LEX nr 2744705.

Wyrok WSA w Warszawie z 6 grudnia 2019 r., VII SA/Wa 1271/19, LEX nr 2761442.

Dokumenty. Strony internetowe

Główny Inspektorat Sanitarny, *Stan sanitarny w kraju w roku 2018, 2019*, <https://www.gis.gov.pl> (dostęp: 16.03.2020 r.).

Trybunał Konstytucyjny, Dokumenty w sprawie SK 81/19, skarga konstytucyjna z 14 czerwca 2019 r., <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?pokaz=dokumenty&cid=1&sygnatura=-SK+81/19> (dostęp: 18.03.2021 r.).

Zdrowie publiczne, https://pl.wikipedia.org/wiki/Zdrowie_publiczne (dostęp: 29.12.2023 r.).

Charakter prawny statutu szpitala w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych

Dominika Śmierzyńska

Literatura

Ciechorski J., *Przyjęcie w statucie szpitala powiatowego nakazu bezwzględnej zasady ochrony życia ludzkiego jako przekroczenie kompetencji rady powiatu. Glosa do wyroku NSA z 22 września 2016 r., II GSK 695/15, „Samorząd Terytorialny” 2018, nr 7–8.*

Dąbek D., *Sądowa kontrola aktów prawa miejscowego – aspekt materialnoprawny, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2013, nr 3.*

Dąbek D., w: *Konstytucja RP, t. II, Komentarz. Art. 87–243*, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis 2016.

Dercz M., Rek T., *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*, LEX 2019.

Gawłowski R., Kozłowski P., Sobolewska A., *Tworzenie aktów prawa miejscowego*, Legalis 2019.

Grzegorzczak F., w: *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*, red. F. Grzegorzczak, Warszawa 2013.

Iserzon E., *Prawotwórcza działalność organów administracji państwowej, „Państwo i Prawo” 1963, nr 5–6.*

Jagielski J., *Wpisy do rejestrów, ewidencji i innych urzędowych wykazów, w: System Prawa Administracyjnego, t. 7, Prawo administracyjne materialne*, Warszawa 2017.

Jaworski G., Kowalczyk A., Wielgolaski M., w: *Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz*, red. P. Drembkowski, Legalis 2020.

Kulesza M., *„Źródła prawa” i przepisy administracyjne w świetle nowej Konstytucji, „Państwo i Prawo” 1998, nr 2.*

Raszewska-Skałeczka R., *Miejsce statutu i regulaminu zakładu administracyjnego w systemie źródeł prawa. Kwestie wybrane, „Przegląd Prawa i Administracji” 2008, nr 77.*

Raszewska-Skałeczka R., *Statut i regulamin zakładu administracyjnego jako źródła prawa*, Wrocław 2007.

Skrzydło-Niżnik I., *Administracyjne normy ustrojowo-organizacyjne a prawa jednostki, w: Prawne gwarancje ochrony praw jednostki wobec działań administracji publicznej. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Iwonicz Zdrój, 6–8 maja 2002 r.*, red. E. Ura, Rzeszów 2002.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

Ustawa z 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. poz. 89 ze zm.).

Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1634 ze zm.).

Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561 ze zm.).

Ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2023 r. poz. 1545 ze zm.).

Ustawa z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190).

Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 991 ze zm.).

Uchwała nr IV/34/19 Rady Powiatu Krotoszyńskiego z dnia 25 stycznia 2019 r. w sprawie nadania Statutu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Krotoszynie (Dz.Urz. Woj. Wielkopolskiego poz. 1807).

Uchwała nr XXV/702/2020 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z 16 stycznia 2020 r. w sprawie zmiany statutów Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej (Biuletyn Informacji Publicznej m.st. Warszawy).

Orzecznictwo

Orzeczenie TK z 7 czerwca 1989 r., U 15/88, LEX nr 25176.

Postanowienie TK z 6 października 2004 r., SK 42/02, LEX nr 127326.

Wyrok TK z 22 września 2006 r., U 4/06, LEX nr 208375.

Wyrok NSA w Warszawie z 5 kwietnia 2002 r., I SA 2160/01, LEX nr 81765.

Wyrok NSA z 28 lipca 2005 r., OSK 1828/04, LEX nr 190731.

Wyrok NSA z 18 lipca 2006 r., I OSK 669/06, LEX nr 275445.

Wyrok NSA z 2 kwietnia 2008 r., II OSK 1894/07, LEX nr 455347.

Wyrok NSA z 11 września 2012 r., II OSK 1818/12, LEX nr 1350484.

Wyrok NSA z 22 września 2016 r., II GSK 695/15, LEX nr 2167489.

Wyrok NSA z 20 września 2018 r., II OSK 2322/16, LEX nr 2576974.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z 15 lipca 2008 r., II SA/Bd 423/08, LEX nr 511538.

Wyrok WSA w Gliwicach z 5 października 2009 r., IV SA/Gl 114/09, LEX nr 574071.

Wyrok WSA w Krakowie z 13 października 2009 r., III SA/Kr 265/09, LEX nr 572779.

Wyrok WSA w Olsztynie z 3 grudnia 2013 r., II SA/Ol 871/13, LEX nr 1404884.

Wyrok WSA w Poznaniu z 8 lipca 2015 r., IV SA/Po 337/15, LEX nr 1808009.

Wyrok WSA w Poznaniu z 28 września 2016 r., IV SA/Po 371/16, LEX nr 2317517.

Wyrok WSA we Wrocławiu z 5 kwietnia 2012 r., IV SA/Wr 81/12, LEX nr 1275232.

Analiza podstaw prawnych i sposobu egzekucji obowiązku szczepień ochronnych z uwzględnieniem orzecznictwa sądów administracyjnych

Weronika Śmierzyńska

Literatura

Daniel P., *Egzekucja obowiązku poddania małoletniego dziecka szczepieniu ochronnemu w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2014, nr 4.

Dąbek D., *Współczesne pojęcie źródeł prawa administracyjnego na tle konstytucyjnego pojęcia źródeł prawa*, w: *Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego, Zakopane, 24–27 września 2006*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2007.

Haberko J., *Administracyjnoprawny obowiązek szczepienia dzieci a zgoda przedstawiciela ustawowego na badania kwalifikacyjne*, „Studia Prawa Publicznego” 2017, nr 3.

Iserzon E., *Prawotwórcza działalność organów administracji państwowej*, „Państwo i Prawo” 1963, nr 5–6.

Jaworska I., *Odmowa zaszczepienia dziecka i jej konsekwencje prawne*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2017, nr 3.

NIK, *System szczepień ochronnych dzieci. Informacja o wynikach kontroli*, LKR.410.015.00.2015, nr ewid. 209/2015/P15/080/LKR, Delegatura w Krakowie, 2016.

Radlak K., *Ograniczenie konstytucyjnych wolności i praw obywatela a obowiązek szczepień w świetle projektu ustawy o zmianie ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz niektórych innych ustaw z 27 października 2017 r.*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2018, nr 5.

Sobolewski P., w: *Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Komentarz*, red. L. Bosek, Legalis 2020.

Szeroczyńska M., *Czy obowiązkowe szczepienia ochronne dzieci są naprawdę obowiązkowe?*, „Szkola Specjalna” 2014, nr 3.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 338 ze zm.).

Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1634 ze zm.).

Ustawa z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2023 r. poz. 1545 ze zm.).

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2172 ze zm., uchylone).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 21 marca 2023 r. w sprawie programu szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych (Dz.U. poz. 686).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. poz. 2077).

Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z 16 października 2019 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2020 (Dz.Urz. Min. Zdr. poz. 87).

Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z 27 października 2023 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024 (Dz.Urz. Min. Zdr. poz. 100).

Orzecznictwo

Wyrok TK z 9 maja 2023 r., SK 81/19, LEX nr 3549402.

Wyrok NSA z 6 kwietnia 2011 r., II OSK 32/11, LEX nr 852219.

Wyrok NSA z 1 sierpnia 2013 r., II OSK 745/12, LEX nr 1360426.

Wyrok NSA z 12 czerwca 2014 r., II OSK 1312/13, LEX nr 1519262.

Wyrok NSA z 17 lipca 2014 r., II OSK 338/13, LEX nr 1519377.

Wyrok NSA z 30 stycznia 2018 r., II OSK 2358/17, LEX nr 2451163.

Wyrok NSA z 21 lutego 2018 r., II OSK 1089/16, LEX nr 2491549.

Wyrok NSA z 25 kwietnia 2018 r., II OSK 2434/17, LEX nr 2493680.

Wyrok WSA w Białymstoku z 16 kwietnia 2013 r., II SA/Bk 89/13, LEX nr 1310133.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z 22 września 2010 r., II SA/Bd 373/10, LEX nr 752045.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z 4 listopada 2015 r., II SA/Bd 871/15, LEX nr 1948739.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 24 czerwca 2010 r., II SA/Go 355/10, LEX nr 643723.

Wyrok WSA w Krakowie z 26 kwietnia 2012 r., III SA/Kr 901/11, LEX nr 1246117.

Wyrok WSA w Poznaniu z 21 marca 2013 r., II SA/Po 96/13, LEX nr 1301191.

Wyrok WSA w Poznaniu z 23 maja 2013 r., IV SA/Po 305/13, LEX nr 1323991.

Wyrok WSA w Warszawie z 23 listopada 2018 r., VII SA/Wa 1463/18, LEX nr 2597229.

Wyrok WSA w Warszawie z 27 listopada 2019 r., VII SA/Wa 1643/19, LEX nr 3021942.

Wyrok WSA w Warszawie z 30 kwietnia 2019 r., VII SA/Wa 2697/18, LEX nr 2699912.

Wyrok WSA w Warszawie z 5 czerwca 2019 r., VII SA/Wa 3100/18, LEX nr 2690434.

Ewolucja pozycji prawnej ministra Kamil Kaczmarek

Literatura

Balicki R., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. M. Haczkowska, LEX 2014.

Bardach J., Leśnodorski B., Pietrzak M., *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2001.

Boć J., *Podmioty administrujące*, w: *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2010.

Czarny P., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, LEX 2019.

Dziuban E., *Przejawy recentralizacji na przykładzie konstrukcji zespolenia powiatowych służb, inspekcji i straży*, w: *Decentralizacja i centralizacja administracji publicznej. Współczesny wymiar w teorii i praktyce*, red. B. Jaworska-Dębska, E. Olejniczak-Szałowska, R. Budzisz, Warszawa–Łódź 2019.
<https://doi.org/10.18778/8142-301-4.29>

Garlicki L., *Glosa do orzeczenia TK z dnia 2 lutego 1993 r., P 4/92*, „Państwo i Prawo” 1993, nr 6.

Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2019.

Góralczyk W. jr, *Kierownictwo w prawie administracyjnym*, Warszawa 2016.

Izdebski H., *Reformy samorządu terytorialnego oraz centrum administracyjnego i gospodarczego rządu po 1989 roku*, w: *Administracja państwowa i samorząd w Polsce w ujęciu historyczno-prawnym. Wybrane zagadnienia*, red. E. Mreńca, P.B. Zientarski, B. Czwojdrak, Warszawa 2018,
https://senat.gov.pl/senat/pl/defaultaktualnosci/samorzad_internet (dostęp: 23.04.2021 r.).

Jagielski J., *Minister i ministerstwo*, w: *Prawo administracyjne*, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.

Kaczmarczyk K., *Ministrowie wypełniający zadania zlecone im przez Prezesa Rady Ministrów*, w: *System organów państwowych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, red. H. Zięba-Załużka, Warszawa 2007.

Kaczmarczyk K., *Zasada kolegialności działania rządu*, w: *System organów państwowych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, red. H. Zięba-Załużka, Warszawa 2007.

Kaczmarczyk K., *Zasada uczestniczenia członków Rady Ministrów w ustalaniu i realizacji jednolitej polityki rządu*, w: *System organów państwowych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, red. H. Zięba-Załużka, Warszawa 2007.

Monarcha-Matlak M., *Odpowiedzialność ministra*, cz. I, „Radca Prawny” 1996, nr 3.

Opaliński B., *Prawnoustrojowe uwarunkowania struktury Rady Ministrów*, „Przegląd Legislacyjny” 2013, nr 1.

Opaliński B., *Rozdzielenie kompetencji władzy wykonawczej między Prezydenta RP oraz Radę Ministrów na tle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku*, Warszawa 2012.

Pakuła A., *Prawnonormatywny model ustroju administracji rządowej – układ czy system?*, w: *Układ administracji publicznej*, red. J. Korczak, Warszawa 2020.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych. Biblia Tysiąclecia, Poznań 2007.

Skrzeczyńska H., *Geneza i ewolucja urzędu ministra w polskim systemie ustrojowym do uchwalenia Konstytucji RP z 1997 r.*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2014, nr 6,
<https://marszalek.com.pl/przegladowprawokonstytucyjnego/ppk22/04.pdf> (dostęp: 23.04.2021 r.).
<https://doi.org/10.15804/ppk.2014.06.04>

Wawrzyniak J., *Sejm a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów*, Warszawa 2016.

Akty prawne

Ustawa Konstytucyjna Księstwa Warszawskiego z 22 lipca 1807 r. (Dz.Pr.K.W. Nr 1, s. I–XLVII).

Ustawa Konstytucyjna Królestwa Polskiego z 27 listopada 1815 r. (Dz.Pr.K.P. Nr 1, t. I).

Dekret Naczelnika Państwa o najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej z 22 listopada 1918 r. (Dz.Pr. Nr 17, poz. 41).

Uchwała Sejmu z 20 lutego 1919 r. o powierzeniu Józefowi Piłsudskiemu dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa (Dz.Pr.P.P. Nr 19, poz. 226).

Ustawa z 17 marca 1921 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 267).

Ustawa Konstytucyjna z 23 kwietnia 1935 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 227).

Ustawa Konstytucyjna z 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 18, poz. 71).

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 232, tekst jedn. Dz.U. z 1976 r. Nr 7, poz. 36 ze zm.).

Ustawa Konstytucyjna z 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 84, poz. 426 ze zm.).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).

Ustawa z 10 lutego 1976 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 5, poz. 29).

Ustawa z 4 maja 1982 r. o urzędzie Ministra Kultury i Sztuki (Dz.U. Nr 14, poz. 112).

Ustawa z 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1438).

Ustawa konstytucyjna z 21 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy konstytucyjnej o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 106, poz. 488).

Ustawa z 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1188 ze zm.).

Ustawa z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2512 ze zm.).

Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).

Uchwała nr 113 Rady Ministrów z 30 czerwca 1969 r. w sprawie trybu działania Rady Ministrów i Prezydium Rządu (M.P. Nr 30, poz. 223 ze zm.).

Orzecznictwo

Uchwała pełnego składu SN z 14 listopada 2007 r., BSA I-4110-5/2007, LEX nr 356265.

Wyrok NSA z 31 marca 2015 r., I OSK 1383/14, LEX nr 1773523.

Postanowienie WSA w Warszawie z 10 stycznia 2008 r., II SAB/Wa 132/07, LEX nr 974557.

Wyrok WSA w Warszawie z 5 listopada 2013 r., II SA/Wa 1086/13, LEX nr 1411138.

Wyrok WSA w Warszawie z 15 czerwca 2016 r., V SA/Wa 500/16, LEX nr 2184047.

Restytucja strat wojennych przez krajową administrację publiczną Emilia Barbara Zakrzewska

Literatura

Estreicher K., Straty kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939-1944 wraz z oryginalnymi dokumentami grabieży, Kraków 2003.

Frankiewicz A., Znaczenie prawne regulacji dziedzictwa narodowego i dóbr kultury w rozdziale I Konstytucji RP, "Przegląd Prawa i Administracji" 2012, nr 88.

Golat R., Nowe zasady działalności muzealnej w kontekście zadań samorządu terytorialnego (praktyczny komentarz do ustawy o muzeach), "Muzealnictwo" 2005, nr 46.

Gryszczyńska A., Rejestry publiczne. Jawność i interoperacyjność, Warszawa 2016.

Jarecka D., Nie grabiliśmy, nie zwracamy, Gazeta.pl, 21.02.2006 r., <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114873,3176507.html> (dostęp: 20.03.2020 r.).

Kaczorowska B., Ocena dobrej wiary nabywcy dzieła sztuki przy nabyciu od nieuprawnionego, "Ochrona Zabytków" 2012, nr 3-4.

Kowalski W., Muzea a ryzyka związane z globalizacją rynku sztuki, "Opuscula Musealia" 2018, nr 25. <https://doi.org/10.4467/20843852.OM.17.021.9618>

Kowalski W., Restytucja dóbr kultury utraconych przez Polskę w okresie II wojny światowej jako element polskiej polityki zagranicznej realizowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w latach 1999-2009, w: Zagrabione - Odzyskane. Działalność Ministerstwa

Spraw Zagranicznych RP w zakresie restytucji dóbr kultury utraconych przez Polskę w okresie II wojny światowej, red. W. Kowalski, M. Kuhnke, Warszawa 2011.

Krzykowska K., ArtSherlock - aplikacja umożliwiająca identyfikację zrabowanych dzieł sztuki przestała działać, Dzieje.pl, 6.05.2019 r., <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/artsherlock-aplikacja-umozliwiajaca-identyfikacje-zrabowanych-dziel-sztuki-przestala> (dostęp: 26.03.2020 r.).

Lewandowska A., Zalewska K., Zielińska K., ABC Podstawy prowadzenia badań proveniencyjnych, Szkolenia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, nr 9, Warszawa 2015, https://www.nimoz.pl/files/publications/24/ABC_Prowienienca_internet.pdf (dostęp: 28.03.2020 r.).

Łuczak A., Instytucje i urzędy III Rzeszy dokonujące grabieży dóbr kultury na okupowanych ziemiach polskich w latach 1939-1945, w: Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2007. Referaty, red. M. Bielak, Ł. Kamiński, Warszawa 2008.

Matelski D., Zabiegi Trzeciej Rzeczypospolitej o restytucję polskiego dziedzictwa kultury z Federacji Rosyjskiej (1992-2012). Część II: Lata sukcesów i porażek (1996-2012), "Nowa Polityka Wschodnia" 2013, nr 2(5). <https://doi.org/10.15804/npw2013209>

Orzechowski W., Jak Niemcy rabowali dzieła sztuki w Polsce, "Rzeczpospolita", 4.11.2017 r., <https://www.rp.pl/Rzecz-o-historii/171109872-Jak-Niemcy-rabowali-dzieła-sztuki-w-Polsce.html> (dostęp: 30.03.2020 r.).

Romanowska-Zadrożna M., Badania proveniencyjne w Polsce (cz. 2), "Muzealnictwo" 2017, nr 58. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0009.8777>

Rydell A., Bezcenne. Naziści opętani sztuką, przeł. W. Łygaś, Warszawa 2015.

Sasin R., Regulacje dotyczące ochrony dóbr kultury. Odzyskiwanie dzieł sztuki, "Kontrola Państwowa" 2017, nr 6(377).

Sikora M., Zasady i praktyka przejęcia majątku polskiego przez III Rzeszę, "Pamięć i Sprawiedliwość" 2009, nr 1(14).

Stahl M., w: System Prawa Administracyjnego, t. 5, Prawne formy działania administracji, Warszawa 2013.

Starościak J., Prawo administracyjne, Warszawa 1975.

Stawecki T., Rejestry publiczne. Funkcje instytucji, Warszawa 2005.

Stec P., Pozycja prawna domu aukcyjnego w prawie wybranych państw europejskich, "Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego" 2004, t. 2.

Steinborn B., Katalogi, których nam brak, "Muzealnictwo" 2008, nr 49.

Szlachetko J.H., Trwałość decentralizacji władzy państwowej - pomiędzy konstytucyjną zasadą a ustawową praktyką, "Samorząd Terytorialny" 2018, nr 10.

Wiktorowska A., Wierzbowski M., Nadzór, kontrola, koordynacja, kierownictwo, w: Prawo administracyjne, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.

Zalasińska K., Zeidler K., Wykład prawa ochrony zabytków, Warszawa-Gdańsk 2015.

Akty prawne

Dekret z 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i ponemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/60/UE z 15 maja 2014 r. w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.Urz. UE L 159, s. 1).

Konwencja dotycząca praw i zwyczajów wojny lądowej, sporządzona w Hadze dn. 18 października 1907 r. (Dz.U. z 1927 r. Nr 21, poz. 161).

Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze 14 maja 1954 r. (Dz.U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212).

Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury, sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r. (Dz.U. z 1974 r. Nr 20, poz. 106).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Traktat Pokoju między Polską a Rosją i Ukrainą podpisany w Rydze dnia 16 marca 1921 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 300).

Ustawa z 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2022 r. poz. 385).

Ustawa z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2512 ze zm.).

Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).

Ustawa z 17 lutego 2005 r. o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2023 r. poz. 57 ze zm.).

Ustawa z 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz.U. z 2019 r. poz. 1591).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz.U. poz. 2718).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 20 sierpnia 1996 r. w sprawie Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiego Dziedzictwa Kulturalnego za Granicą (Dz.U. Nr 107 poz. 504).

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieście w Warszawie z 19 grudnia 2018 r., VI C 2719/16 (niepubl.).

Dokumenty. Strony internetowe

Art Crime Team, <https://www.fbi.gov/investigate/violent-crime/art-theft> (dostęp: 25.03.2020 r.).

Cenne, Bezcenne, Utracone, <http://cennebezcenne.pl/> (dostęp: 29.03.2020 r.).

Cyfrowe Zbiory MNW, <http://cyfrowe.mnw.art.pl/dmuseion.html> (dostęp: 29.03.2020 r.).

Deklaracja Terezińska, https://wjro.org.il/cms/assets/uploads/2019/06/terezin_declaration.pdf (dostęp: 19.03.2020 r.).

Dzieła Utracone, <http://www.dzielautracone.gov.pl/faq> (dostęp: 5.10.2020 r.).

Katalog strat wojennych, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wydział Restytucji Dóbr Kultury, <http://dzielautracone.gov.pl/katalog-strat-wojennych> (dostęp: 21.03.2020 r.).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, *Kto w Polsce zajmuje się restytucją?*, <http://www.dzielautracone.gov.pl/faq> (dostęp: 17.03.2020 r.).

Muzeum Utracone, <https://muzeumutracone.pl/o-muzeum/> (dostęp: 20.03.2020 r.).

NIK, *Odzyskiwanie utraconych dzieł sztuki. Informacja o wynikach kontroli*, nr ewid. 203/2016/P/16/024/KNO, Warszawa 2017, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,13759,vp,16195.pdf> (dostęp: 20.03.2020 r.).

Porozumienie pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Stowarzyszeniem Antykwariszy Polskich, 11.10.2013 r., <http://dzialautracone.gov.pl/images/porozumienie.pdf> (dostęp: 17.03.2020 r.).

Regulamin Desa Unicum, https://storage.googleapis.com/desa-pl-production/filer_public/90/f9/90f9c4bd-acc0-464c-9179-be4e0f2c4e3e/regulamin_2020.pdf (dostęp: 21.03.2020 r.).

Regulamin domu aukcyjnego Agra-Art. S.A., <https://www.agraart.pl/wp-content/uploads/2019/02/Regulamin-2019.pdf> (dostęp: 21.03.2020 r.).

RPO, *Rzecznik pyta o wdrożenie dyrektywy o zwrocie dóbr kultury*, 9.08.2016 r., <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rzecznik-pyta-o-wdrozenie-dyrektywy-o-zwrocie-dobr-kultury> (dostęp: 22.03.2020 r.).

Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement, <https://jbc.bj.uj.edu.pl/publication/186854#description> (dostęp: 26.03.2020 r.).

Zasady Konferencji Waszyngtońskiej na temat dzieł sztuki skonfiskowanych przez nazistów, https://nimoz.pl/files/articles/88/Zasady_Konferencji_Waszyngtońskiej.pdf (dostęp: 24.03.2020 r.).

Transkrypcja zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci Filip Pańczyk

Literatura

Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012.

Borysiak W., w: *Konstytucja RP*, t. I. *Komentarz. Art. 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.

Brzozowski W., *Małżeństwo, życie rodzinne, związki osób tej samej płci – glosa do wyroku ETPCz z 24 czerwca 2010 r. w sprawie Schalk i Kopf v. Austria*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2011, nr 4.

Brzozowski W., *Prawo do prywatności*, w: W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, *Prawa człowieka*, Warszawa 2019.

Brzozowski W., *Prawo do prywatności*, w: W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, *Prawa człowieka*, Warszawa 2023.

Co o równości myślą Polacy i Polki, Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, [2023], <https://mnw.org.pl/tematy/badania/> (dostęp: 24.10.2023 r.).

Gajda J., *Pojęcie małżeństwa w prawie polskim. Uwagi na tle art. 18 Konstytucji RP*, w: *Demokratyczne państwo prawne. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Zollowi*, red. Z. Ćwiąkański, J. Postuszny, Przemyśl–Rzeszów 2012.

Garlicki L., *Fedotova i inni przeciwko Rosji, czyli sformowanie europejskiego standardu nakazującego prawne uznanie związków monoseksualnych*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2023, nr 2.

Garlicki L., *Związki monoseksualne a prawa człowieka – kształtowanie się europejskiego standardu?*, „Przegląd Konstytucyjny” 2019, nr 2.

Jezusek A., *Możliwość instytucjonalizacji związku osób tej samej płci w świetle art. 18 Konstytucji RP*, „Przegląd Sejmowy” 2015, nr 4.

Łętowska E., Woleński J., *Instytucjonalizacja związków partnerskich a Konstytucja RP z 1997 r.*, „Państwo i Prawo” 2013, nr 6.

Mączyński A., *Konstytucyjne podstawy prawa rodzinnego*, w: *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, t. 1, red. P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel, Warszawa 2012.

Pawliczak J., *Drogi do równości małżeńskiej (w 30 lat od instytucjonalizacji związków partnerskich)*, „Państwo i Prawo” 2020, nr 4.

Pawliczak J., *Zarejestrowany związek partnerski a małżeństwo*, Warszawa 2014.

Piotrowski R., *W sprawie projektu ustawy o związkach partnerskich* (opinia), „Przegląd Sejmowy” 2012, nr 4.

Rokicka-Murszewska K., Wojciechowski K., *Wokół dopuszczalności transkrypcji aktu urodzenia dziecka rodziców tej samej płci*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2022, t. XXXI, nr 2.
<https://doi.org/10.12775/SIT.2022.041>

Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013.

Strus Z., *Znaczenie artykułu 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Palestra” 2014, nr 9.

Tobor Z., *W poszukiwaniu intencji prawodawcy*, Warszawa 2013.

Wojewoda M., *Małżeństwa jedнопłciowe i związki partnerskie w polskim rejestrze stanu cywilnego?*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2017, t. CIII. <https://doi.org/10.26485/SPE/2017/103/8>

Wojewoda M., *Transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego – kilka uwag na temat ewolucji konstrukcji w prawie polskim*, „Metryka. Studia z Zakresu Prawa Osobowego i Rejestracji Stanu Cywilnego” 2016, nr 2.

Wolter A., Ignatowicz J., Stefaniuk K., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2018.

Zachariasiewicz M.A., *Nowa ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym a małżeństwa i związki osób tej samej płci*, „Przegląd Prawa Prywatnego Międzynarodowego” 2012, nr 11.

Akty prawne

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

Konstytucja Hiszpanii z 27 grudnia 1978 r., <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/konst/hiszpania.html> (dostęp: 24.10.2023 r.).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.).

Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.).

Ustawa z 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 503).

Ustawa z 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1378 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok ETPC z 24 czerwca 2010 r., Schalk i Kopf v. Austria, skarga nr 30141/04, HUDOC.

Wyrok ETPC z 21 czerwca 2015 r., Oliari i in. v. Włochy, skargi nr 18766/11 i 36030/11, HUDOC.

Wyrok ETPC z 14 grudnia 2017 r., Orlandi i in. v. Włochy, skargi nr 26431/12, 26742/12, 44057/12 i 60088/12, HUDOC.

Wyrok ETPC z 17 stycznia 2023 r., Fedotova i in. v. Rosja, skargi nr 40792/10, 30538/14 i 43439/14, HUDOC.

Wyrok ETPC z 12 grudnia 2023 r., Przybyszewska i in. v. Polska, skargi nr 11454/17 i 9 innych, HUDOC.

Wyrok TK z 11 maja 2005 r., K 18/04, LEX nr 155502.

Wyrok TK z 18 maja 2005 r., K 16/04, LEX nr 155506.

Wyrok TK z 11 maja 2011 r., SK 11/09, LEX nr 824121.

Postanowienie TK z 1 lipca 2021 r., SK 4/19, LEX nr 3230655.

Postanowienie TK z 1 lipca 2021 r., SK 15/17, LEX nr 3230656.

Postanowienie SN z 16 marca 2007 r., III CSK 380/06, LEX nr 457689.

Uchwała siedmiu sędziów SN z 20 listopada 2012 r., III CZP 58/12, LEX nr 1227013.

Postanowienie SN z 8 maja 2015 r., III CSK 296/14, LEX nr 1712817.

Wyrok NSA z 19 czerwca 2013 r., II OSK 475/12, LEX nr 1559780.

Wyrok WSA w Łodzi z 24 maja 2023 r., III SA/Łd 43/23, LEX nr 3576564.

Wyrok WSA w Poznaniu z 5 kwietnia 2018 r., II SA/Po 1169/17, LEX nr 2478177.

Wyrok WSA w Warszawie z 3 listopada 2017 r., IV SA/Wa 1893/17, LEX nr 2760554.

Wyrok WSA w Warszawie z 8 stycznia 2018 r., IV SA/Wa 2618/18, LEX nr 2618194.

Wyrok WSA w Warszawie z 18 września 2019 r., IV SA/Wa 1638/19, LEX nr 2725466.

Nowe prawne formy działania administracji Eliza Chojecka

Literatura

Adamczyk A., *Publicznoprawne formy działania administracji. Teoria i praktyka*, Warszawa 2013.

Bąkowski T., *Administracja publiczna*, w: *Leksykon prawa administracyjnego. 100 podstawowych pojęć*, red. T. Bąkowski, K. Żukowski, Warszawa 2016.

Biernat S., *Promesa koncesji*, w: *Gospodarka. Administracja. Samorząd*, red. H. Olszewski, B. Popowska, Poznań 1997.

- Błaś A., w: *Prawo administracyjne*, red. J. Boć, Wrocław 2010.
- Boć J., *Działalność konsensualna (dwustronna i wielostronna)*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 5, *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.
- Boć J., *Gmina w Belgii*, Wrocław 1993.
- Bojanowski E., Kaszubowski K., *Urzędowe akty wykładni w sferze prawa powszechnego a formy działania administracji publicznej (wybrane problemy)*, w: *Nowe problemy badawcze w teorii prawa administracyjnego*, red. J. Boć, A. Chajbowicz, Wrocław 2009.
- Chojna-Duch E., *Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne*, Warszawa 2007.
- Chróścielewski W., *Akt administracyjny generalny*, Łódź 1994.
- Cieślak Z., Lipowicz I., Niewiadomski Z., *Prawo administracyjne. Część ogólna*, red. Z. Niewiadomski, Warszawa 2002.
- Cieślak Z., Lipowicz I., Niewiadomski Z., Szpor G., *Prawo administracyjne*, red. Z. Niewiadomski, Warszawa 2013.
- Cieślak Z., *Umowa administracyjna w państwie prawa*, Warszawa 2004.
- Cybulska R., Dolnicki B., *Nowe dwustronne formy działania administracji publicznej – zagadnienia wybrane*, w: *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2007.
- Duniewska Z., Górski M., Jaworska-Dębska B., Olejniczak-Szałowska E., Stahl M., *Plany, strategie, programy i inne zbliżone formy prawne działania administracji*, w: *Podmioty administracji publicznej i prawne formy ich działania. Studia i materiały z konferencji naukowej poświęconej jubileuszowi 80-tych urodzin Profesora Eugeniusza Ochendowskiego*, Toruń 2005.
- Jagielski J., *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej*, w: *Prawo administracyjne*, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.
- Jaworska-Dębska B., w: *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, red. M. Stahl, Warszawa 2021.
- Jeżewski J., *Polityka administracyjna. Zagadnienia podstawowe*, w: *Administracja publiczna*, red. J. Boć, Wrocław 2003.
- Kłosowska K., Łukasiewicz J., *Słowo o przyrzeczeniu administracyjnym*, w: *Umowy w administracji*, red. L. Dziewięcka-Bokun, J. Boć, Wrocław 2008.
- Kmieciak Z., *Mediacja i concyliacja w prawie administracyjnym*, Kraków 2004.
- Kmieciak Z., *Urzędowe interpretacje przepisów prawa podatkowego (nowe wyzwania)*, w: *Orzecznictwo w systemie prawa. II Konferencja Naukowa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz Wolters Kluwer Polska, Gdańsk, 17–18 września 2007 r.*, red. T. Bąkowski, K. Grajewski, J. Warylewski, Warszawa, Kraków 2008.
- Knosala E., *Współczesne pojęcie źródeł prawa administracyjnego na tle konstytucyjnego pojęcia źródeł prawa*, w: *Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego, Zakopane, 24–27 września 2006 r.*, Warszawa, Kraków 2007.
- Komentarz do ustawy o samorządzie województwa*, red. P. Chmielnicki, Warszawa 2005.

Leoński Z., *Zarys prawa administracyjnego*, Warszawa 2006.

Łętowski J., *Prawo administracyjne. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1990.

Maciołek M., *Kryteria kwalifikacyjne kontraktu administracyjnego we francuskiej nauce prawa administracyjnego*, w: *Współczesne problemy administracji publicznej. Księga poświęcona pamięci Profesora Marka Elżanowskiego*, Warszawa 1996.

Małysa-Sulińska K., *Charakter normatywny aktów kształtujących ład przestrzenny*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 9.

Ochendowski E., *Prawo administracyjne. Część ogólna*, Toruń 2018.

Oleś M., *Fakultatywne działania administracji publicznej*, Warszawa 2018.

Ostrowska A., *Koncepcja umowy administracyjnej na przykładzie umowy o dotację w świetle polskich i zagranicznych regulacji*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2018, nr 3.

<https://doi.org/10.12775/PBPS.2018.014>

Panasiuk A., *Umowa publicznoprawna (próba definicji)*, „Państwo i Prawo” 2008, nr 2.

Piątek S., Rybicki Z., *Zarys prawa administracyjnego i nauki administracji*, Warszawa 1984.

Rypina M., Wierzbowski M., *Umowa z organem w postępowaniu administracyjnym*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 4.

Sancewicz P., *Umowa jako prawna forma działania administracji publicznej w polskiej i niemieckiej doktrynie prawa publicznego*, „Studia Prawa Publicznego” 2019, nr 1.

<https://doi.org/10.14746/spp.2019.1.25.3>

Sieradzka M., w: *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, red. M. Sieradzka, M. Zdyb, Warszawa 2003.

Stahl M., *Przyrzeczenie administracyjne*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 5, *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.

Stahl M., *Szczególne prawne formy działania administracji*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 5, *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.

Starościak J., *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 1957.

Stasiukowski R., *O istocie funkcji planistycznej administracji publicznej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 5.

System prawa administracyjnego, red. T. Rabska, J. Łętowski, Wrocław 1978.

Szekspir W., *Król Henryk VIII*, w: *Dzieła dramatyczne Williama Shakespeare (Szekspira)*, przeł. J. Ulrich, Kraków 1895.

Ura E., *Prawo administracyjne*, Warszawa 2015.

Wierzbowski M., Wiktorowska A., Róg-Dyrda J., Grzywacz M., *Prawne formy działania administracji*, w: *Prawo administracyjne*, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.

Wiktorowska A., *Kierunki zmian w teorii prawnych form działania administracji*, w: *Koncepcja systemu prawa administracyjnego. Zjazd Katedr Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego, Zakopane, 24–27 września 2006 r.*, red. J. Zimmermann, Warszawa, Kraków 2007.

Właźlak K., *Charakter prawny aktów planowania i ich rola w realizacji zadań administracji publicznej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 6.

Ziemski K.M., w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 5, *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.

Zimmermann J., *Prawo administracyjne*, Warszawa 2022.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.).

Ustawa z 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz.U. z 2021 r. poz. 1995).

Ustawa z 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz.U. Nr 48, poz. 550 ze zm.).

Ustawa z 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1105).

Ustawa z 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2018 r. poz. 2037 ze zm.).

Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.).

Ustawa z 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1648 ze zm.).

Ustawa z 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 935).

Ustawa z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221 ze zm.). Ustawa z 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 650).

Ustawa z 13 czerwca 2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1743).

Orzecznictwo

Uchwała siedmiu sędziów SN z 28 września 1990 r., III CZP 33/90, LEX nr 3590.

Wyrok NSA z 25 maja 2006 r., II GSK 43/06, LEX nr 236403.

Wyrok WSA w Gliwicach z 15 maja 2014 r., II SA/GI 1977/13, LEX nr 1522545.

Wyrok WSA w Poznaniu z 15 stycznia 2020 r., IV SA/Po 760/19, LEX nr 2763716.

Odmowa dostępu do informacji publicznej w kontekście społecznej kontroli działalności służb specjalnych

Zuzanna Ganczewska

Literatura

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, *Surveillance by intelligence services: fundamental rights safeguards and remedies in the EU. Volume II: field perspectives and legal update*, Luxembourg 2017.

Article 19, *The Public's Right to Know. Principles on Right to Information Legislation*, London 2016, https://www.article19.org/data/files/RTI_Principles_Updated_EN.pdf (dostęp: 5.11.2023 r.).

Bernaczyk M., „Dokument wewnętrzny” jako ograniczenie konstytucyjnego prawa do informacji. *Rozstrzygnięcie kolizji w teorii i praktyce prawa*, Legalis 2017.

Bodnar A., *Aksjologia prawa administracyjnego – refleksje z punktu widzenia praktyki Rzecznika Praw Obywatelskich*, w: *Aksjologia prawa administracyjnego*, red. J. Zimmerman, LEX 2017.

Bodnar A. i in., *Osiodłać Pegaza. Przestrzeganie praw obywatelskich w działalności służb specjalnych – założenia reformy*, Warszawa 2019, <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/OSIOD%20%81A%20%86%20PEGAZA%20-%20jak%20powinien%20wygl%20%85da-%20%87%20nadz%20%83r%20nad%20%82u%20%8Bcbami.%20Raport%20ekspert%20%83w.pdf> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Gabriel-Węglowski M., *Działania antyterrorystyczne. Komentarz*, LEX 2018.

Garlicki L., Wojtyczek K., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, red. L. Garlicki, M. Zubik, LEX 2016.

Grabowska-Moroz B., *Czy służby specjalne podlegają kontroli obywatelskiej? Dostęp do informacji publicznej a bezpieczeństwo narodowe w świetle standardów międzynarodowych (Zasady Tshwane)*, w: *Prawa człowieka – współczesne wyzwania międzynarodowe*, red. A. Bodnar, https://pl.boell.org/sites/default/files/prawa_czlowieka_wyzwania_miedzynarodowe_hfpc_raport.pdf (dostęp: 5.11.2023 r.).

Hoc S., *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, LEX 2010.

Jagielski J., *Współczesna kontrola społeczna (obywatelska) nad administracją publiczną*, „Kontrola Państwowa” 2005, nr 1.

Jaśkowska M., *Dostęp do informacji publicznej w orzecznictwie sądów administracyjnych (wybrane problemy)*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2014, nr 1.

Pirc Musar N., *Weighing tests with emphasis on public interest test in accessing information of public character*, „Slovenian Law Review” 2005, vol. 31, https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/clanki/Weighing_tests_with_emphasis_on_public_interest_test_in_accessing_information_of_public_character.pdf (dostęp: 5.11.2023 r.).

Piskorz-Ryń A., Wyporska-Frankiewicz J., *Dostęp do informacji publicznej a ochrona informacji niejawnych. Zagadnienia wybrane*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2016, nr 4.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, *Raport końcowy z prac Komisji Nadzwyczajnej do spraw wyjaśniania przypadków nielegalnej inwigilacji, ich wpływu na proces wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej oraz reformy służb specjalnych*, Warszawa 2023.

Strużewska-Smirnow J., *Weryfikacja klauzul tajności w teorii i w praktyce*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2015, nr 13.

Szałowski R., *Ochrona informacji niejawnych a prawo dostępu do informacji publicznej*, „Ius Novum” 2013, nr 1.

Tabernacka M., *Kontrola społeczna administracji publicznej*, „Kontrola Państwowa” 2013, nr 2.

Taczowska-Olszewska J., Nowikowska M., *Prawo do informacji publicznej. Informacje niejawne. Ochrona danych osobowych*, Warszawa 2019.

Wild M., w: *Konstytucja RP*, t. I. *Komentarz. Art. 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis 2016.

Wills A., *Democratic and effective oversight of national security services. Issue paper*, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy, Strasbourg 2015, <https://rm.coe.int/16806daadb> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Akty prawne

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902).

Ustawa z 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 756 ze zm.).

Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2632 ze zm.).

Recommendation Rec (2002) 2 on access to official documents, przyjęta przez Komitet Ministrów Rady Europy dnia 21 lutego 2002 r., <https://rm.coe.int/access-to-official-documentsrecommendation-rec-2002-2-of-the-committe/1680483b2b> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Resolution 1954 (2013) on National security and access to information, przyjęta przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy dnia 2 października 2013 r., <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=20190&lang=EN> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 12 marca 2014 r. w sprawie realizowanych przez NSA amerykańskich programów nadzoru, organów nadzoru w różnych państwach członkowskich oraz ich wpływu na prawa podstawowe obywateli UE oraz na współpracę transatlantycką w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (2013/2188(INI)), (Dz.Urz. UE C 378, s. 104).

Orzecznictwo

Wyrok ETPC z 14 kwietnia 2009 r. w sprawie *Társaság a Szabadságjogokért v. Węgry*, skarga nr 37374/05, HUDOC.

Wyrok ETPC z 24 lipca 2014 r. w sprawie *Al Nashiri v. Polska*, skarga nr 28761/11, HUDOC.

Wyrok ETPC z 13 września 2018 r. w sprawie *Big Brother Watch i inni v. Zjednoczone Królestwo*, skargi nr 58170/13, 62322/14 oraz 24960/15, HUDOC.

Wyrok ETPC z 25 maja 2021 r. w sprawie Big Brother Watch i inni v. Zjednoczone Królestwo, skargi nr 58170/13, 62322/14 oraz 24960/15, HUDOC.

Wyrok TK z 30 lipca 2014 r., K 23/11, LEX nr 1491305.

Postanowienie TK z 2 grudnia 2015 r., SK 36/14, LEX nr 1948710.

Uchwała siedmiu sędziów SN z 28 września 2000 r., III ZP 21/00, LEX nr 42995.

Wyrok NSA w Warszawie z 30 października 2002 r., II SA 1056/02, LEX nr 78062.

Wyrok NSA w Warszawie z 2 lipca 2003 r., II SA 837/03, LEX nr 79357.

Wyrok NSA z 14 września 2010 r., I OSK 1047/10, LEX nr 744917.

Wyrok NSA z 1 października 2010 r., I OSK 1149/10, LEX nr 1611994.

Wyrok NSA z 30 sierpnia 2012 r., I OSK 397/12, LEX nr 1386384.

Wyrok NSA z 4 sierpnia 2015 r., I OSK 1645/14, LEX nr 1770329.

Wyrok NSA z 30 czerwca 2016 r., I OSK 3271/14, LEX nr 2082613.

Wyrok NSA z 8 marca 2017 r., I OSK 1312/15, LEX nr 2267585.

Wyrok NSA z 2 lutego 2018 r., I OSK 668/16, LEX nr 2475548.

Wyrok NSA z 25 kwietnia 2019 r., I OSK 2344/18, LEX nr 2677192.

Wyrok NSA z 27 września 2019 r., I OSK 2687/17, LEX nr 2783697.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej a dostęp do informacji publicznej

Adam Mikoś

Literatura

Aleksandrowicz T.R., *Ustawa o dostępie do informacji publicznej. Komentarz*, LEX 2008.

Bernaczyk M., Presz A., *Karnoprawna ochrona dostępu do informacji publicznej w działalności prokuratury i sądów powszechnych*, cz. 2, „Kwartalnik Naukowy Prawo Mediów Elektronicznych” 2010, nr 2.

Bernaczyk M., Presz A., *Karnoprawna ochrona prawa dostępu do informacji publicznej. Uwagi wstępne*, cz. 1, „Prokuratura i Prawo” 2011, nr 4.

Florczar-Wątor M., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, LEX 2019.

Opaliński B., *Dostęp do informacji publicznej jako emanacja zasady jawności życia publicznego*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2019, nr 7–8.

Prawo administracyjne, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.

Ulasiewicz M.I., *Udostępnienie informacji publicznej w drodze wyłożenia lub wywieszenia oraz za pomocą urządzenia umożliwiającego zapoznanie się z informacją*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2013, nr 2.

Wilk B., *Ekspertyza i opinie w sprawie OFE ujawnione po wyroku NSA!*, Sieć Obywatelska Watchdog Polska, 5.11.2018 r., <https://www.siecoobywatelska.pl> (dostęp: 28.03.2020 r.).

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 207).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.).

Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.).

Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902).

Ustawa z 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 75, poz. 398 ze zm.).

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 1 kwietnia 2021 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 338 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok TK z 13 listopada 2013 r., P 25/12, LEX nr 1393931.

Uchwała SN z 26 stycznia 2012 r., III CZP 83/11, LEX nr 1102775.

Wyrok NSA z 27 stycznia 2012 r., I OSK 2130/11, LEX nr 1126276.

Wyrok NSA z 29 lutego 2012 r., I OSK 2196/11, LEX nr 1145090.

Postanowienie NSA z 22 marca 2012 r., I OSK 20/12, LEX nr 1336350.

Wyrok NSA z 2 lipca 2018 r., I OSK 233/18, LEX nr 2513640.

Wyrok WSA w Gdańsku z 1 grudnia 2005 r., II SA/Gd 436/05, LEX nr 202071.

Wyrok WSA w Warszawie z 30 listopada 2011 r., II SAB/Wa 314/11, LEX nr 1153871.

Wyrok WSA w Warszawie z 29 kwietnia 2015 r., II SAB/Wa 497/14, LEX nr 1819278.

Wyrok WSA w Warszawie z 5 stycznia 2017 r., II SAB/Wa 626/16, LEX nr 2195393.

Wyrok WSA w Warszawie z 11 kwietnia 2017 r., II SA/Wa 1631/16, LEX nr 2303942.

Wyrok WSA w Warszawie z 11 października 2017 r., II SAB/Wa 175/17, LEX nr 2404402.

Wzrost kompetencji jednostek samorządu terytorialnego w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi. Wybrane zagadnienia Karolina Wierzbicka

Literatura

Alkohol w Polsce. Kontekst społeczny, rynkowy i legislacyjny, red. A.M. Fal, Warszawa 2020.

Bielecki W., *Ryzyko zdrowotne w kontekście przewlekłych chorób niezakaźnych – od konformizmu po alternację patologii społecznych*, w: *Społeczne, kulturowe i polityczne uwarunkowania ryzyka zdrowotnego*, red. M. Gałuszka, M. Wieczorkowska, Łódź 2012.

Hunter D.J., Reddy K.S., *Noncommunicable diseases*, „The New England Journal of Medicine” 2013, vol. 369(14). <https://doi.org/10.1056/NEJMra1109345>

Jaworski L., *Gminy odpowiadają za program przeciwdziałania alkoholizmowi*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 29.12.2010 r.

Korporowicz V., *Zdrowie jako kategoria społeczno-ekonomiczna*, „Gospodarka Narodowa” 2011, nr 7–8.

Kostrzewski L., *Szał na piwa bezalkoholowe w Polsce? Czy nieletni i alkoholicy mogą je pić?*, Wyborcza.biz, 31.05.2019 r., <https://wyborcza.pl/7,155287,24836002,mamy-najwieksze-wzrostu-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego-w-europie.html> (dostęp: 24.03.2020 r.).

Lewicki M., *Wybrane aspekty kompetencji prawotwórczych gmin w świetle znowelizowanej ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, „Samorząd Terytorialny” 2019, nr 4. <https://doi.org/10.18778/0208-6069.87.04>

Łukowska K., *Rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz ograniczanie dostępności alkoholu w gminach i miastach. Poradnik dla samorządowców*, Warszawa 2018.

Misiejko A., *Nowe przepisy regulujące gminne uchwały z zakresu wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi – aspekty wybrane*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2018, nr 4.

Piekarz D., *Pomiędzy PRL-em a III RP: prawne, społeczne i kulturowe aspekty polityki alkoholowej w Polsce*, Instytut Staszica, 2019, <http://instytutstaszica.org/wp-content/uploads/2019/03/Mi%C4%99dzy-PRL-em-a-III-RP-prawne-spo%C5%82eczne-i-kulturowe-aspekty-polityki-alkoholowej-w-Polsce-1.pdf> (dostęp: 24.03.2020 r.).

Płonka-Bielenin K., *Gminne akty prawa miejscowego wydawane na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – wnioski i postulaty*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2019, nr 6.

Przywora B., *Problematyka ograniczeń w dostępie do napojów alkoholowych na terenie gminy po nowelizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 2018 r. Analiza z perspektywy konstytucyjnej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2019, nr 5.

Śliwowski P., *Prościej, taniej i skuteczniej, czyli jak ekonomia behawioralna wspiera polityki publiczne w Polsce*, Warszawa 2019.

WHO, *Status report on alcohol consumption, harm and policy responses in 30 European countries 2019*, Copenhagen 2019.

Wojtczak A., *Zdrowie publiczne wyzwaniem dla systemów zdrowia XX wieku*, Warszawa 2017.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151).

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1763).

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 60, poz. 610).

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.).

Ustawa z 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1672).

Ustawa z 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. poz. 310).

Ustawa z 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2469 ze zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (Dz.U. poz. 642).

Orzecznictwo

Wyrok TK z 12 lutego 2015 r., SK 70/13, LEX nr 1641405.

Wyrok NSA z 13 stycznia 2022 r., II GSK 2533/21, LEX nr 3315848.

Wyrok WSA w Gdańsku z 9 lipca 2020 r., III SA/Gd 328/20, LEX nr 3038863.

Wyrok WSA w Krakowie z 25 kwietnia 2019 r., III SA/Kr 182/19, LEX nr 2650913.

Wyrok WSA w Olsztynie z 15 października 2019 r., II SA/Ol 561/19, LEX nr 2736030.

Wyrok WSA w Poznaniu z 18 lipca 2018 r., III SA/Po 302/18, LEX nr 2526193.

Wyrok WSA w Szczecinie z 17 listopada 2021 r., I SA/Sz 41/21, LEX nr 3267034.

Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody Lubelskiego z 17 sierpnia 2018 r., NPII.4131.1.437.2018, LEX nr 2599103.

Dokumenty. Strony internetowe

Instytut Staszica, https://www.instytutstaszica.org/files/ugd/9d2a9b_709dfd3bfd054112a-61dea1e71896a46.pdf (dostęp: 24.01.2024 r.).

NIK, *Profilaktyka uzależnień od alkoholu i narkotyków. Informacja o wynikach kontroli*, nr ewid. 150/2019/P/19/094/LPO, Delegatura w Poznaniu, 2019, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,21351,vp,23991> (dostęp: 24.03.2020 r.).

PARPA, <https://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki> (dostęp: 24.03.2020 r.).

PARPA, *Rekomendacje do finansowania i realizowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania programów alkoholowych w 2019 roku*, Warszawa 2018, https://www.parpa.pl/images/file/srodek_popr4.pdf (dostęp: 24.03.2020 r.).

Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, druk sejm. nr 1988, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/861F32D7C47CF838C12581D2003AC8EF/%24File/1988.pdf> (dostęp: 27.03.2020 r.).

Porównanie wybranych elementów systemu ochrony zabytków w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Korei Julia Szcześniak

Literatura

Fong K.L., Winter T., Rii H., Khanjanusthiti P., Tandon A., *'Same same but different?': a roundtable discussion on the philosophies, methodologies, and practicalities of conserving natural heritage in Asia*, w: *Routledge Handbook of Heritage in Asia*, red. P. Daly, T. Winter, Abingdon, New York, NY, 2012.

Kim Y., *Mogę odejść, gdy zechcę*, przeł. A. Kaniuka, Poznań 2006.

Konstytucja Republiki Korei, przeł. A. Diniejko, Gdańsk 2015.

Lim J., *Balancing the Ideological Pendulum in National Heritage: Cultural Politics in the Management of Japanese Colonial Heritage in Modern Korea*, w: *World Heritage and National Registers: Stewardship in Perspective*, red. T.R. Gensheimer, C.L. Guichard, New Brunswick, London 2014.

Michalak A., Sułkowski J., *System konstytucyjny Korei Południowej*, Warszawa 2012.

Prus B., *Lalka*, t. 1, Warszawa 2001.

Rogacz D., *Jak „Chiny” stworzyły Europę: Narodziny oświeceniowego sekularyzmu z ducha konfucjanizmu*, „Diametros” 2017, nr 54.

Schatt-Babińska K., *Europocentryczne i dalekowschodnie spojrzenie na wartość autentyczności zabytku – dokument z Nara jako próba pogodzenia odmiennych poglądów*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2016, nr 10. <https://doi.org/10.4467/23538724GS.16.014.6171>

Stubbs J.H., Thomson R.G., *Architectural Conservation in Asia*, London-New York 2017. <https://doi.org/10.4324/9781315683447>.

Zalasińska K., *Administracja publiczna w dziedzinie ochrony zabytków*, w: K. Zalasińska, K. Zeidler, *Wykład prawa ochrony zabytków*, Gdańsk 2015.

Zalasińska K., *Prawna ochrona zabytków nieruchomych w Polsce*, Warszawa 2010.

Zeidler K., *Podstawowe pojęcia prawa ochrony zabytków*, w: K. Zalasińska, K. Zeidler, *Wykład prawa ochrony zabytków*, Gdańsk 2015.

Zeidler K., *Relacje prawa ochrony zabytków do innych ustaw*, w: K. Zalasińska, K. Zeidler, *Wykład prawa ochrony zabytków*, Gdańsk 2015.

Zeidler K., *Zabytki: prawo i praktyka*, Gdańsk–Warszawa 2017.

Akty prawne

Local Autonomy Act (Jibang Jachibeop, 지방자치법), Law no. 14839 of 26.07.2017 (amended), za: Korea Law Translation Center.

Cultural Heritage Protection Act (Munhwajae Bohobeop, 문화재보호법), Law no. 18770 of 19.07.2022 (amended), za: Korea Law Translation Center.

Government Organization Act (Jeongbu Jojikbeop, 정부조직법), Law no. 19228 of 05.06.2023 (amended), za: Korea Law Translation Center.

Program współpracy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Korei w dziedzinie kultury, nauki i edukacji na lata 2009–2011, podpisany w Seulu dnia 5 grudnia 2008 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 46, poz. 382).

Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 172, poz. 1018).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. Nr 10, poz. 48 ze zm.).

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.).

Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm.).

Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).

Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.).

Dokumenty. Strony internetowe

Cultural Heritage Administration [Agencja Dziedzictwa Kulturowego Republiki Korei], FAQ, Where can I get education on cultural properties, https://english.cha.go.kr/cop/bbs/select-BoardArticle.do?ctgryLrcls=CTGRY208&nttId=58137&bbsId=BBSMSTR_1203&mn=EN_05_01 (dostęp: 5.11.2023 r.).

Cultural Heritage Administration [Agencja Dziedzictwa Kulturowego Republiki Korei], Profile, Choi Eung-Chon, http://english.cha.go.kr/html/HtmlPage.do?pg=/aboutCha/profile.jsp&mn=EN_04_01_02 (dostęp: 5.11.2023 r.).

Cultural Heritage Administration [Agencja Dziedzictwa Kulturowego Republiki Korei], FAQ, I want to know about the Korean National University of Cultural Heritage..., https://english.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?ctgryLrcls=CTGRY208&nttId=58139&bbsId=BBSMSTR_1203&mn=EN_05_01 (dostęp: 5.11.2023 r.).

Cultural Heritage Administration [Agencja Dziedzictwa Kulturowego Republiki Korei], Heritage Classification, https://english.cha.go.kr/html/HtmlPage.do?pg=/classification/classification.jsp&mn=EN_02_01 (dostęp: 4.11.2023 r.).

Korea Legislation Research Institute, Korea Law Translation Center, Government Organization Act, https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawTwoView.do?hseq=320 (dostęp: 4.11.2023 r.).

Korea Legislation Research Institute, Korea Law Translation Center, Cultural Heritage Protection Act, https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawTwoView.do?hseq=33988 (dostęp: 4.11.2023 r.).

Korea Legislation Research Institute, Korea Law Translation Center, Local Autonomy Act, https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=44511&lang=ENG (dostęp: 5.11.2023 r.).

Administracja w świecie hegemonii globalnych korporacji Przemysław Iżycki

Literatura

Błaś A., *Współczesne problemy prawa administracyjnego i nauki administracji*, w: *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego*, red. J. Supernat, Wrocław 2009.

Błaś A., Boć J., Stahl M., Ziemiński K., *Formy prawne w sferze działań zewnętrznych administracji publicznej*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 5, *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.

Czubkowska S., *Afera Cambridge Analytica. Facebook wybrał Amerykanom prezydenta. Czy nam też wybierze? I jeszcze na tym zarobi*, Wyborcza.biz, 24.03.2018 r., <http://wyborcza.pl/7,156282,23182834,afere-cambridge-analytica-facebook-wybral-amerykanom.html> (dostęp: 30.04.2020 r.).

Duniewska Z., *W kwestii czynników kształtujących prawo administracyjne*, w: *Między tradycją a przyszłością w nauce prawa administracyjnego*, red. J. Supernat, Wrocław 2009.

Góralczyk W., *Akty administracyjne „wydawane” przez komputer*, w: *Jednostka wobec władczej ingerencji organów administracji publicznej. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Barbarze Adamiak*, red. J. Korczak, K. Sobieralski, Wrocław 2019.

Hauser R., *Stosunek administracyjnoprawny*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 1, *Institucje prawa administracyjnego*, Warszawa 2015.

Kingsbury B., Krisch N., Stewart R.B., *The Emergence of Global Administrative Law*, „Law and Contemporary Problems” 2005, vol. 68. <https://doi.org/10.2139/ssrn.692628>

Krawczyk A., *Umowa administracyjna w demokratycznym państwie prawnym – w poszukiwaniu modelu regulacji prawnej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2017, nr 6.

Kulesza J., *Amerykańsko-chiński spór o cenzurę w Internecie*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 6.

Lipowicz I., *Istota administracji*, w: Z. Niewiadomski, Z. Cieślak, I. Lipowicz, G. Szpor, *Prawo administracyjne*, red. Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.

Maciejewski M., *Skuteczność jako wartość prawa administracyjnego i administracji publicznej*, w: *Aksjologia prawa administracyjnego*, t. I, red. J. Zimmermann, Warszawa 2017.

Ministerstwo Cyfryzacji, *Pierwsze tego typu porozumienie. Ministerstwo Cyfryzacji i Facebook*, 28.11.2019 r., <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/pierwsze-tego-typu-porozumienieministerstwo-cyfryzacji-i-facebook> (dostęp: 30.04.2020 r.).

Niewiadomski Z., *Pojęcie administracji publicznej*, w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 1, *Instytucje prawa administracyjnego*, Warszawa 2015.

Przybysz P., *Funkcje sankcji administracyjnych*, w: *Sankcje administracyjne. Blaski i cienie*, red. M. Stahl, R. Lewicka, M. Lewicki, Warszawa 2011.

Szwedo P., *O pojęciu globalnego prawa administracyjnego*, „Forum Prawnicze” 2011, nr 6.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902).

Ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.).

Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), (Dz.Urz. UE L 178, s. 1).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (Dz.Urz. UE L 130, s. 92).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), (Dz.Urz. UE L 119, s. 1).

Orzecznictwo

Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2018 r., IV KK 296/17, LEX nr 2481975.

Dokumenty

Pismo RPO z 16 kwietnia 2020 r. skierowane do Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, nr VII.501.92.2020.KŁ,
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wystapienie%20do%20Szefa%20KPRM%2C%2016.04.2020.pdf> (dostęp: 30.04.2020 r.).

Prawo administracyjne a regulacja rozszerzonej rzeczywistości Julia Gołąb

Literatura

Bromwich J.E., Where Pokémon Should Not Go, "The New York Times", 12.07.2016 r.,
<https://www.nytimes.com/2016/07/13/technology/where-pokemon-should-not-go.html> (dostęp: 26.04.2020 r.).

Cheng J.P.C., Chen K., Chen W., Comparison of Marker-Based AR and Markerless AR: A Case Study on Indoor Decoration System, Proceedings of the Lean & Computing in Construction Congress (LC3), vol. 2, Heraklion, 2017,
https://www.researchgate.net/profile/Weiwei_Chen19/publication/318440535_Comparison_of_ma

rker-
based AR and markerless AR A case study on indoor decoration system/links/5d3bcb164585153e592532a0/Comparison-of-marker-based-AR-and-markerless-AR-A-case-study-on-indoor-decorationsystem.pdf (dostęp: 27.04.2020 r.).

Dechesne F., Katell M., Koops B.-J., Meessen P., Seeing the whole picture: visualising socio-spatial power through augmented reality, "Law, Innovation and Technology" 2019, vol. 11(2).
<https://doi.org/10.1080/17579961.2019.1665800>

Fonyi S., Overview of 5G Security and Vulnerabilities, "The Cyber Defence Review" 2020, vol. 5(1),
<https://cyberdefensereview.army.mil/CDR-Content/Articles/Article-View/Article/2121682/overview-of-5g-security-and-vulnerabilities/> (dostęp: 25.04.2020 r.).

Gumularz M., Ochrona konsumenta a fenomen "rozszerzonej rzeczywistości" - nowe wyzwania polityki prawa, "Transformacje Prawa Prywatnego" 2013, nr 3.

Heath A., A new bill called 'Pidgey's Law' aims to force the removal of Pokéstops in Pokémon GO, "Business Insider", 25.08.2016 r., <https://businessinsider.com.pl/international/a-newbill-called-pidgeys-law-aims-to-force-the-removal-of-pokestops-in-pokemon-go/gywnmd5> (dostęp: 29.04.2020 r.).

Isaac M., Wingfield N., Pokémon GO Brings Augmented Reality to a Mass Audience, "The New York Times", 11.07.2016 r., <https://www.nytimes.com/2016/07/12/technology/pokemongo-brings-augmented-reality-to-a-mass-audience.html> (dostęp: 12.03.2020 r.).

Jaworski B., w: Pogranicze prawa administracyjnego, red. J. Zimmermann, LEX 2019.

Kishino F., Milgram P., A Taxonomy of Mixed Reality Virtual Displays, "IEICE Transactions on Information and Systems" 1994, vol. E77-D(12),
https://www.researchgate.net/profile/Paul_Milgram/publication/231514051_A_Taxonomy_of_Mixed_Reality_Visual_Displays/links/02e7e52ade5e1713ea000000/A-Taxonomy-of-Mixed-Reality-Visual-Displays.pdf (dostęp: 12.03.2020 r.).

Kohno T., Molnar D., Roesner F., Security and privacy for augmented reality systems, "Communications of the ACM" 2014, vol. 57(4), <https://dl.acm.org/doi/10.1145/2580723.2580730>.
<https://doi.org/10.1145/2580723.2580730>

Marr B., The 5 Biggest Virtual and Augmented Reality Trends in 2020 Everyone Should Know About, Forbes, 24.01.2020 r., <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2020/01/24/the-5-biggest-virtual-and-augmented-reality-trends-in-2020-everyone-should-knowabout/#1d8d39f224a8> (dostęp: 26.04.2020 r.).

McClure W.T., When the Virtual and Real Worlds Collide: Beginning to Address the Clash Between Real Property Rights and Augmented Reality Location-Based Technologies Through a Federal Do-Not-Locate Registry, "Iowa Law Review" 2017, vol. 103(1), <https://ilr.law.uiowa.edu/print/volume-103-issue-1/when-the-virtual-and-real-worlds-collide-beginningto-address-the-clash-between-real-property-rights-and-augmented-reality-location-basedtechnologies-through-a-federal-do-not-locate-registry/> (dostęp: 21.03.2020 r.).

Mednis A., Prawo do prywatności a interes publiczny, LEX 2006.

Meola A., How smart city technology & the Internet of Things will change our apartments, grids and communities, BusinessInsider.com, 16.01.2020 r., <https://www.businessinsider.com/iot-smart-city-technology?IR=T> (dostęp: 13.01.2021 r.).

Metz R., Augmented Reality Gets to Work, "MIT Technology Review", 24.02.2014 r., <https://www.technologyreview.com/2014/02/24/173872/augmented-reality-gets-to-work/> (dostęp: 26.04.2020 r.).

Mullen T., Hundreds of Pokémon GO incidents logged by police, BBC News, 29.08.2016 r., <https://www.bbc.com/news/uk-england-37183161> (dostęp: 26.04.2020 r.).

Nowak H., Wpływ czynników pozaprawnych na prawo zagospodarowania przestrzeni, w: Aksjologia prawa administracyjnego, red. J. Zimmermann, LEX 2017.

Ostojski P., Czynniki wywołujące nieefektywność egzekucji należności publicznoprawnych w Polsce, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska" 2016, sectio H, vol. L, 1.

Pokémon GO 'trespass' legal action settled in US, BBC News, 3.12.2018 r., <https://www.bbc.com/news/technology-46426930> (dostęp: 26.04.2020 r.).

Przybysz P., Instytucje prawa administracyjnego, LEX 2020.

Sanfilippo M.R., Yang S., Fichman P., Managing Online Trolling: From Deviant to Social and Political Trolls, Proceeding of the 50th Hawaii International Conference on System Sciences, Manoa, January 2017, https://www.researchgate.net/publication/317142592_Managing_Online_Trolling_From_Deviant_to_Social_and_Political_Trolls (dostęp: 10.01.2021 r.). <https://doi.org/10.24251/HICSS.2017.219>

Signorelli C., Augmenting our Reality: The (Un)Official guide to Providing First Amendment Protection for Players and Designers of Location-Based Augmented Reality Games, "St. John's Law Review" 2018, vol. 92(4), <https://scholarship.law.stjohns.edu/lawreview/vol92/iss4/7/> (dostęp: 27.04.2020 r.).

Spiegel J.S., The Ethics of Virtual Reality Technology: Social Hazards and Public Policy Recommendations, "Science and Engineering Ethics" 2018, vol. 24. <https://doi.org/10.1007/s11948-017-9979-y>

Thierer A., Camp J., Permissionless Innovation and Immersive Technology: Public Policy for Virtual and Augmented Reality, "Mercatus Working Paper", 2017, https://www.researchgate.net/publication/319964246_Permissionless_Innovation_and_Immersive_Technology_Public_Policy_for_Virtual_and_Augmented_Reality (dostęp: 13.03.2020 r.). <https://doi.org/10.2139/ssrn.3046863>

Thomas B.H., A survey of visual, mixed, and augmented reality gaming, "Computers in Entertainment" 2012, vol. 10(1), <https://dl.acm.org/doi/10.1145/2381876.2381879>. <https://doi.org/10.1145/2381876.2381879>

Zantow E., Milwaukee Must Pay App Maker's Legal Fees, Courthouse News Service, 15.12.2017 r., <https://www.courthousenews.com/milwaukee-must-pay-app-makers-legal-fees/> (dostęp: 27.04.2020 r.).

Zimmer-Czekaj J., Prawa własności intelektualnej w wirtualnych światach, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej" 2009, z. 3(105).

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok TK z 15 stycznia 2007 r., P 19/06, OTK 2007, nr 1, poz. 2.

Dokumenty. Strony internetowe

Niantic, strona działu obsługi, https://niantic.helpshift.com/a/pokemon-go/?ticket_form_id=3-19928&p=web&s=in-game-locations&f=reporting-pokestop-or-gym-issues&l=en (dostęp: 29.04.2020 r.).

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Rewolucja cyfrowa w kontekście potrzeb i praw obywateli”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1588012766250&uri=CELEX%3A52018IE4168> (dostęp: 27.04.2020 r.).

Oświadczenie przedsiębiorstwa Niantic o przejęciu 6D.ai., <https://nianticlabs.com/blog/6d/> (dostęp: 26.04.2020 r.).

UNICEF, „Augmented Reality/Virtual Reality for Good. Ensuring new technologies reach the most disconnected”, <https://www.unicef.org/innovation/XR> (dostęp: 27.04.2020 r.).

U.S. Senate Committee on Commerce, Science & Transportation, Hearing 16.11.2016, *Exposing Augmented Reality*, <https://www.commerce.senate.gov/2016/11/exploring-augmented-reality> (dostęp: 27.04.2020 r.).

Informatyzacja postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego jako przejaw zmian cywilizacyjnych Aleksander Hyżorek

Literatura

Adamiak B., w: B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2021.

Geburczyk F., Szczegółowe wymogi formalne skargi do sądu administracyjnego w ujęciu komparatystycznym - prawo do sądu, pomiędzy dowolnością a formalizmem, "Przegląd Prawa Publicznego" 2019, nr 7-8.

Hyżorek A., Aspekty procesowe nałożenia przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kary pieniężnej. Wybrane zagadnienia, "Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne" 2019, t. 28. <https://doi.org/10.19195/1733-5779.28.19>

Jagielska M., Wiktorowska A., Wajda P., w: Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, Warszawa 2019.

Jóźwiak Z., Znowelizowany k.p.a. (nie) zrewolucjonizował e-korespondencji. Po drodze prawne luki, "Dziennik Gazeta Prawna", 1.09.2017 r., <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1067977,nowelizacja-kpa-e-korespondencja.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Kmieciak Z.R., Instytucja zaświadczenia w prawie administracyjnym, Lublin 2002.

Konstytucja RP, t. I, Komentarz. Art. 1-86, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis 2016.

Kowarzyk A., Profil Zaufany ma 16 milionów użytkowników, Infor, 17.04.2023 r., <https://www.infor.pl/prawo/nawosci-prawne/5725197,profil-zaufany-ma-16-milionow-uzytownikow.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Łaszczycza G., Akta sprawy w ogólnym postępowaniu administracyjnym, Warszawa 2014.

Malanowski J., Postępowanie przed Prezesem Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców o nadanie cudzoziemcowi statusu uchodźcy, "Studia Iuridica" 2003, nr 42.

Pietrasz P., Informatyzacja polskiego postępowania przed sądami administracyjnymi a jego zasady ogólne, LEX 2020.

Pietrasz P., Informatyzacja postępowania sądownoadministracyjnego (nowe rozwiązania), "Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego" 2014, nr 5.

Romańska M., w: Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, red. H. Knysiak-Sudyka, LEX 2019.

Sibiga G., Paperless czy odwrót od cyfryzacji? Kierunki zmian w proceduralnych przepisach prawa administracyjnego w stanie zagrożenia epidemicznego i w stanie epidemii z powodu COVID-19, "Monitor Prawniczy" 2020, nr 20, numer specjalny: Prawo nowych technologii - dane osobowe i prywatność, cyberbezpieczeństwo, handel elektroniczny, innowacje, internet i media, prawo IT, red. X. Konarski.

Szczepkowski J., Prawo do petycji po nowelizacji z 2016 r. ustawy o petycjach, "Studia Prawnicze KUL" 2017, nr 2. <https://doi.org/10.31743/sp.3338>

Szewczyk E., Modyfikacje postępowań administracyjnych prowadzonych w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, "Samorząd Terytorialny" 2020, nr 6.

Szpor G., Wojsyk K., w: C. Martysz, G. Szpor, K. Wojsyk, Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Komentarz, LEX 2015.

Zubik M., Sokolewicz W., w: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. I, red. L. Garlicki, LEX 2016.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).

Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.).

Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902).

Ustawa z 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344).

Ustawa z 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2492 ze zm.).

Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1634 ze zm.).

Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561 ze zm.).

Ustawa z 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2023 r. poz. 57 ze zm.).

Ustawa z 10 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 183 ze zm.).

Ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.).

Ustawa z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568 ze zm.).

Ustawa z 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 285 ze zm.).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 14 września 2011 r. w sprawie sporządzania i doręczenia dokumentów elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 180).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 maja 2019 r. w sprawie sposobu postępowania z aktami spraw sądowoadministracyjnych w wojewódzkich sądach administracyjnych i Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. poz. 1004).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. poz. 491 ze zm.).

Rządowy projekt ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, przedstawiony Marszałkowi Sejmu w dniu 26 sierpnia 2003 r., Sejm IV kadencji, druk nr 1934.

Orzecznictwo

Wyrok TK z 10 maja 2000 r., K 21/99, OTK 2000, nr 4, poz. 109.

Wyrok NSA z 21 czerwca 2012 r., I OSK 769/12, LEX nr 1214188.

Wyrok NSA z 12 kwietnia 2016 r., I OSK 2929/15, LEX nr 2064274.

Wyrok NSA z 15 marca 2017 r., II GSK 1833/15, LEX nr 2277747.

Wyrok WSA w Krakowie z 19 marca 2019 r., III SAB/Kr 19/19, LEX nr 2643090.

Wyrok WSA w Krakowie z 19 marca 2019 r., III SAB/Kr 20/19, LEX nr 2644249.

Wyrok WSA w Warszawie z 29 czerwca 2011 r., VII SA/Wa 872/11, LEX nr 1088838.

Wyrok WSA w Warszawie z 4 kwietnia 2019 r., II SA/Wa 1644/18, LEX nr 2716002.

Wyrok WSA we Wrocławiu z 21 maja 2008 r., IV SA/Wr 33/08, LEX nr 527891.

Dokumenty. Strony internetowe

NIK, *Informacja o wynikach kontroli. Świadczenie usług publicznych w formie elektronicznej na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego*, Departament Administracji Publicznej, KAP.430.004.2015, nr ewid. 223/2015/P/15/003/KAP z 22 lutego 2016 r., <https://www.nik.gov.pl/plik/id,10420,vp,12749.pdf> (dostęp: 5.11.2023 r.).

NSA, *Informacja o działalności sądów administracyjnych w 2019 r.*, Warszawa 2020, <http://www.nsa.gov.pl/sprawozdania-roczne.php> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Odpowiedź Ministra Cyfryzacji z 12 sierpnia 2019 r. nr BM-WOP.072.119.2019 na interpelację nr 32595 z 12 lipca 2019 r., <http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/ATTBFVHHN/%24FILE/i32595-o1.pdf> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Regionalna platforma elektronicznych usług publicznych jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego Wrota Mazowsza, https://dane.gov.pl/dataset/1212,regionalna-platforma-elektronicznych-usug-publicznych-jednostek-samorzadu-terytorialnegowojewodztwa-mazowieckiego-wrota-mazowsza/resource/7812/table?page=1&per_page=-20&q=&sort= (dostęp: 5.11.2023 r.).

Wyszukiwarka stanu sprawy Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, <https://sprawa.rzeszow.uw.gov.pl> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Zastosowanie dronów antysmogowych w celu ochrony środowiska – regulacje prawne dotyczące wybranych bezzałogowych statków powietrznych wykorzystywanych w administracji publicznej Anna Lanina

Literatura

Krzeszowiak J., Pawlas K., Pył zawieszony (PM_{2,5} oraz PM₁₀), właściwości oraz znaczenie epidemiologiczne ekspozycji krótko- i długookresowej dla chorób układu oddechowego oraz krążenia, "Medycyna Środowiskowa. Environmental Medicine" 2018, vol. 21(2).

Krzyżanowska M.G., Akty prawa miejscowego z zakresu ochrony powietrza w świetle wybranego orzecznictwa sądów administracyjnych, "Przegląd Prawa Ochrony Środowiska" 2015, nr 2. <https://doi.org/10.12775/PPOS.2015.019>

Majewska M., SMOG - jak powstaje? Wpływ smogu na zdrowie, Poradnik.Zdrowie.pl, 9.01.2018 r., <https://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/uklad-oddechowy/smog-jakpowstaje-wplyw-smogu-na-zdrowie-aa-Vxt5-RcoX-7aAv.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Mandat od drona. Katowice testują dron do namierzania źródeł zanieczyszczenia powietrza, Forsal.pl, 24.01.2018 r., <https://forsal.pl/artykuly/1099950,mandat-od-drona-katowice-testuja-dron-do-namierzania-zrodel-zanieczyszczenia-powietrza.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Parlińska M., Pomichowski P., Analiza czynników wpływających na jakość powietrza w wybranych regionach Polski, "Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych" 2018, nr 2. <https://doi.org/10.15576/PDGR/2018.2.83>

Radzewicz S., Tak Katowice walczą ze smogiem: dron podlatuje do komina i pobiera próbkę substancji. Efekt? 500 zł mandatu, Spider's Web, 25.01.2018 r., <https://spidersweb.pl/2018/01/dron-smog-katowice.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Rutkowski P., Zych M., Kosieliński S., Drozdowski T., Zastosowanie usług świadczonych z wykorzystaniem bezałogowych statków powietrznych (usługi BSP) dla wzrostu skuteczności i efektywności oraz jakości świadczenia usług publicznych przez samorząd terytorialny, Warszawa 2018.

Siadkowska K., Prawne aspekty eksploatacji dronów, "Studia Iuridica Lublinensia" 2017, vol. XXVI, nr 3.

Słownik języka polskiego, PWN, hasło: dron, <https://sjp.pwn.pl/sjp/dron;5574734.html> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Sobolewski M., Ochrona powietrza w Polsce, "INFOS. BAS. Zagadnienia Społeczno-Gospodarcze" 2016, nr 13(217).

Straszak K., Szymańska-Kubicka L., Zbrojkiewicz R., Caban P., Kluba J., Powietrze, w: Stan środowiska w województwie śląskim w 2007 r., Wojewoda Śląski, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2008, <https://www.gov.pl/attachment/6bbd7f1a-7a04-4448-9c1f-c56324df52d3> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Śliwoska A., Zagrożenia dla praw człowieka będące następstwem użytkowania bezałogowych statków powietrznych, "Młody Jurysta" 2019, nr 3. <https://doi.org/10.21697/mj.2019.3.05>

Świat dronów. Słownik, hasło: dron, <http://www.swiatdronow.pl/slownik> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Wielka encyklopedia PWN, hasło: powietrze, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo;/3961248> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Winiarska M., Straż Miejska walczy ze smogiem, Toruń, 11.01.2018 r., <https://www.torun.pl/pl/straz-miejska-walczy-ze-smogiem> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Wojtal R., Zanieczyszczenie powietrza w miastach w aspekcie ruchu samochodowego, "Transport Miejski i Regionalny" 2018, nr 1.

World Bank, World Bank. Air Quality Management in Poland, Washington, DC, 2019, <http://hdl.handle.net/10986/31531> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Akty normatywne

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz.Urz. UE L 152, s. 1).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (Dz.Urz. UE L 334, s. 17).

Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2647 ze zm.).

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.).

Ustawa z 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. z 2023 r. poz. 2110).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 20 grudnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyłączenia zastosowania niektórych przepisów ustawy – Prawo lotnicze do niektórych rodzajów statków powietrznych oraz określenia warunków i wymagań dotyczących używania tych statków (Dz.U. z 2019 r. poz. 94).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. poz. 1931).

Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz.Urz. Województwa Śląskiego, poz. 2624).

Uchwała nr XVIII/243/16 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 15 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz.Urz. Województwa Małopolskiego, poz. 812).

Orzecznictwo

Wyrok TS z 22 lutego 2018 r., C-336/16, Komisja Europejska v. Rzeczpospolita Polska, EU:C:2018:94.

Wyrok NSA z 25 września 2015 r., II OSK 255/15, LEX nr 1931984.

Wyrok NSA z 12 marca 2019 r., II OSK 1060/17, LEX nr 2646136.

Wyrok WSA w Krakowie z 22 sierpnia 2014 r., II SA/Kr 490/14, LEX nr 1596259.

Wyrok WSA w Krakowie z 13 grudnia 2017 r., II SA/Kr 1188/17, LEX nr 2427480.

Dokumenty

Biała Księga Rynku Bezzałogowych Statków Powietrznych, oprac. M. Darowska, K. Kutwa,

Polski Instytut Ekonomiczny, Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa 2019,

<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/biala-ksiega-ryнку-bezzałogowych-statkow-powietrznych>
(dostęp: 5.11.2023 r.).

Europejski Zielony Ład (The European Green Deal), Komisja Europejska, [2023],

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
(dostęp: 5.11.2023 r.).

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejski Zielony Ład, Bruksela, 11.12.2019, COM(2019) 640 final.

Program „Czyste Powietrze”, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, [2023],

<https://czystepowietrze.gov.pl/> (dostęp: 5.11.2023 r.).

Województwo Śląskie, *Śląskie. Walczy ze smogiem, Raport z pilotażowego badania jakości powietrza Eko Patrol GIG w Katowicach*, Główny Instytut Górnictwa, 10.05.2018 r.,

<https://powietrze.slaskie.pl/content/badania-eko-patrolu-wskazowka-dla-samorzadow?page=2>
(dostęp: 5.11.2023 r.).

Formy ochrony przyrody – stan obecny i postulaty Bartłomiej Kielasiński

Literatura

- Biernat K., *Formy ochrony przyrody*, w: J. Ciechanowicz-McLean, K. Biernat, P. Mierzejewski, D. Trzcńska, *Polskie prawo ochrony przyrody*, red. J. Ciechanowicz-McLean, Warszawa 2006.
- Bukowski Z., *Udział społeczeństwa w ochronie przyrody*, w: *Administracja publiczna a ochrona przyrody. Zagadnienia ekonomiczne, społeczne oraz prawne*, red. M. Górski, M. Niedziółka, R. Stec, D.E. Strus, Warszawa 2012.
- Gruszecki K., *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Kistowski M., *Ulepszanie prawa i organizacji w zakresie ochrony środowiska oraz planowania zagospodarowania przestrzennego jako instrument ochrony przyrody*, w: *Prawo ochrony przyrody. Stan obecny, problemy, perspektywy*, red. D. Kopec, N. Ratajczyk, Łódź 2008.
- Korzeniowski P., *Krajobraz i walory krajobrazowe jako przedmiot ochrony prawnej przyrody*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2015, nr 5.
- Radecka E., *Parki narodowe – wnioski de lege ferenda (cz. I)*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2022, nr 1. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.9086>
- Radecka E., *Parki narodowe - wnioski de lege ferenda (cz. II)*, "Roczniki Administracji i Prawa" 2022, nr 2. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0016.0957>.
- Solon J., *O potrzebie rewolucyjnych zmian w prawie ochrony przyrody*, w: *Prawo ochrony przyrody. Stan obecny, problemy, postulaty*, red. D. Kopec, N. Ratajczyk, Łódź 2008.
- Stochlak J., *Polskie prawo ochrony środowiska. Uwarunkowania, zmiany, stan*, Warszawa 2002.
- Żarska B., *Pożądanee kierunki zmian prawa w aspekcie skuteczności tworzenia i funkcjonowania przyrodniczych obszarów chronionych*, w: *Prawo ochrony przyrody. Stan obecny, problemy, perspektywy*, red. D. Kopec, N. Ratajczyk, Łódź 2008.

Akty prawne

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz Urz. WE L 103, s. 1).
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.Urz. WE L 206, s. 7).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.Urz. UE L 20, s. 7).
- Ustawa z 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1082).
- Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2023 r. poz. 1580 ze zm.).
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.).
- Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.).
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.).

Ustawa z 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 224, poz. 1337).

Ustawa z 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz.U. z 2024 r. poz. 243).

Ustawa z 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. poz. 774 ze zm.).

Ustawa z 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1688).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. poz. 1408).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. poz. 1409).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 2380).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 grudnia 2021 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego (Dz.U. z 2022 r. poz. 113).

Dokumenty

NIK, *Nieuprawnione okrojenie parku narodowego*, 30.09.2022 r., <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nieuprawnione-okrojenie-parku-narodowego.html> (dostęp: 3.11.2023 r.).

RCL, Projekt ustawy o parkach narodowych (UD214), 2.02.2022 r., <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12356100> (dostęp: 3.11.2023 r.).

Rowery przyszłości. Studium przypadku projektowania przepisów na przykładzie regulacji o urządzeniach transportu osobistego Igor Korczak-Kubalski

Literatura

Goździaszek Ł., *Elektroniczne deskorolki i podobne urządzenia*, „Edukacja Prawnicza” 2016, nr 2.

Goździaszek Ł., *Elektryczna hulajnoga a obowiązujące prawo*, Legalis 2019.

Iwański M., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Warszawa 2019.

Kaliński M., *Czyny niedozwolone*, w: A. Brzozowski, J. Jastrzębski, M. Kaliński, E. Skowrońska-Bocian, *Zobowiązania. Część ogólna*, Warszawa 2019.

Kotowski W., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011.

Leciak M., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Warszawa 2019.

Lewandowski S., Machińska H., *Definicje*, w: S. Lewandowski, H. Machińska, A. Malinowski, J. Petzel, *Logika dla prawników*, red. A. Malinowski, Warszawa 2017.

Machińska H., Malinowski A., *Nazwa, podziały nazw i stosunku zakresowe*, w: S. Lewandowski, H. Machińska, A. Malinowski, J. Petzel, *Logika dla prawników*, red. A. Malinowski, Warszawa 2017.

Otto-Duszczak P., Klinger K., *Setki rannych. Elektryczne hulajnogi zmorą szpitali*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 5.08.2019 r., <https://serwisy.gazetaprawna.pl/transport/artykuly/1424776,wypadki-z-udzialem-elektrycznych-hulajnog.html> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Oxford Learner's Dictionaries, hasło: *hoverboard*, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/hoverboard?q=hoverboard> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Pawelec K.J., *Prawo o ruchu drogowym. Zasady bezpieczeństwa. Kierowca/Wypadki. Komentarz*, Warszawa 2005.

Śmieja A., *Odpowiedzialność za ruch pojazdu mechanicznego*, w: *System Prawa Prywatnego*, t. 6, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. A. Olejniczak, Warszawa 2018.

Wielki słownik języka polskiego, hasła: *pojazd, urządzenie*, red. E. Polański, Kraków 2012.

Zepek M., w: *Kodeks cywilny*, t. II, *Komentarz. Art. 353–626*, red. M. Gutowski, Legalis 2020.

Akty prawne

Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.).

Ustawa z 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119 ze zm.).

Ustawa z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1047 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, III Wydział Karny, z 20 grudnia 2016 r., III K 302/15.

Dokumenty

Engrossed Senate Bill 6316, Chapter 247, Laws of 2002, Electric Personal Assistive Mobility Devices, Effective Date: 6/13/02, <http://lawfilesexternal.wa.gov/biennium/2001-02/Pdf/Bills/Session%20Laws/Senate/6316.SL.pdf?cite=2002%20c%20247%20C2%A7%201> (dostęp: 4.11.2023 r.).

House Bill 1884, Chapter 145, Laws of 2015, Laws of 2002, Electronic Personal Assistive Mobility Devices – One-wheeled Self-balancing Devices, Effective Date: 7/24/2015, <http://lawfilesexternal.wa.gov/biennium/2015-16/Pdf/Bills/Session%20Laws/House/1884.SL.pdf?cite=2015%20c%20145%20C2%A7%202> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, uwagi do projektu ustawy z 30 września 2016 r., 18.11.2016 r., <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12290511/12382565/12382568/dokument257407.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Ministerstwo Infrastruktury, wniosek o rozpatrzenie projektu przez Komisję Prawniczą, 5.01.2021 r., <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12333706/12686602/dokument483495.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, uwagi do projektu ustawy z 30 lipca 2019 r., 30.08.2019 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622438/12622441/dokument420177.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Politechnika Warszawska, Opinia do projektu zmian ustawy „Prawo o ruchu drogowym” w zakresie regulacji dotyczących urządzeń transportu osobistego – projekt z dnia 30.07.2019, Warszawa, 3.09.2019 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622444/12622447/dokument420603.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, Sejm VIII kadencji, druk nr 12,
<https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=6F47220F552236D3C-1257F00004D4A98>
(dostęp: 4.11.2023 r.).

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, Sejm VIII kadencji, druk nr 122,
<https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=7B3295701ABCE4FOC1257F1D003394BB>
(dostęp: 4.11.2023 r.).

Projekt z 30 września 2016 r. ustawy z 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12290511/12382565/12382566/dokument247774.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Projekt z 30 lipca 2019 r. ustawy z ... 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622438/12622439/dokument413306.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Projekt z 12 maja 2020 r. ustawy z ... 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12333706/12686566/12686567/dokument447629.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Projekt z 4 stycznia 2021 r. ustawy z ... o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12333706/12686602/dokument483499.docm>
(dostęp: 4.11.2023 r.).

Rządowe Centrum Legislacji, uwagi do projektu ustawy z 30 lipca 2019 r., 9.09.2019 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622438/12622441/dokument420174.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, Sejm XI kadencji, druk nr 911, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=911> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Stowarzyszenie Miasta dla Rowerów, uwagi do projektu ustawy z 30 września 2016 r., 10.10.2016 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12290511/12382571/12382574/dokument257459.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 25 marca 2021 r. w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw,

<https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatuchwaly/4461/plik/337u.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

US Patent, Kamen et al., No. 6,302,230 B1, data: 16.10.2001 r.,
<https://patentimages.storage.googleapis.com/91/52/a9/0da17bf3ece4ac/US6302230.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Verordnung über die Teilnahme von Elektrokleinstfahrzeugen am Straßenverkehr
(Elektrokleinstfahrzeuge-Verordnung – eKFV), https://www.gesetze-im-internet.de/ekfv/_1.html
(dostęp: 4.11.2023 r.).

Wojewoda Śląski, uwagi do projektu ustawy z 30 lipca 2019 r., 9.09.2019 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622444/12622447/dokument420567.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).

Zarząd Dróg Miejskich w Warszawie, opinia do projektu ustawy z 30 lipca 2019 r., 2.09.2019 r.,
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12323652/12622444/12622447/dokument420600.pdf> (dostęp: 4.11.2023 r.).